

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Versijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

De wetenschappelijke en maatschappelijke beteekenis van de idee van het natuurrecht

Openingsles van den Nederlandschen cursus van Natuurrecht gegeven aan de Universiteit te Brussel, door Jhr Dr J. J. VON SCHMID, Priyaat-docent aan de Rijksuniversiteit te Leiden, docent aan de Universiteit te Brussel.

Nadat reeds oudere Grieksche wijsgeeren de overtuiging hadden verkregen dat de mensch door middel van zijn geest deel heeft aan de goddelijke rede van de wereldorde en er reeds een onderscheid was gemaakt tusschen geschreven menschelijke en ongeschreven goddelijke wetten, maakte Aristoteles in het vijfde boek van zijn *Ethica*, dat over de gerechtigheid handelt, voor het eerst een onderscheiding in datgene wat volgens de wet en hetgeen volgens de natuur rechtvaardig is (1). Daarmede werd de beschaving verrijkt met de gedachte van het natuurrecht, een idee die gedurende vele eeuwen de menschheid als een leidster heeft voorgeweefd, die van oppermachtigen invloed is geweest en die zich in vele uiteenlopende vormen heeft voorgedaan. Eerst de negentiende eeuw bracht een diepe inzinking: want gedurende vele jaren waande men haar voor goed verdwenen, totdat na de negentiger jaren een herleving optrad. Bij die toen optredende herleving van het juridisch wijsgeerig denken, na een halve eeuw van uitsluitend stellige rechtswetenschap, meende men dat ook de leer van het natuurrecht daarbij voor zich een plaats kon opeischen. Het resultaat is geweest dat alleen binnen de Roomsche-Katholieke wereldbeschouwing het na-

tuurrecht als aristotelistisch-thomistische wijsbegeerte een tijd van opgaanden bloei tegemoet is gegaan. Want hoeveel natuurrechtelijks men elders wellicht heeft kunnen vaststellen, slechts daar is het in wijsbegeerte, theorie en praktijk als zoodanig openlijk erkend.

Zoo wordt het dan ook volkomen begrijpelijk dat men van vele zijden verbazing ondervindt bij de mededeeling dat men zich met het natuurrecht zal gaan bezighouden. Het lijkt al te zeer een afgedane zaak gezien het huidige standpunt van het wijsgeerig denken in het algemeen en dat van het rechtswijsgeerig denken in het bijzonder.

Daar valt ongetwijfeld veel voor te zeggen en wanneer het alleen om de wetenschap ging had men gelijk. Naast de wetenschap staat echter de opleiding in de wetenschap en tegenover hen die bezig zijn zich tot het huidige standpunt van wetenschap op te werken, wellicht zelfs met de ambitie om later tot haar vooruitgang te streven, zal men een zoo machtige en invloedrijke gedachte niet achteloos voorbij kunnen gaan. Voor dien zal het zijn groot nut hebben eigen geesteshouding daartegenover kritisch te bepalen, temeer omdat, zooals reeds gezegd, het natuurrecht maatschappelijk niet geheel dood is,

omdat het, hoewel op vele plaatsen gedood, zich toch op andere plaatsen nog zeer wel gevoelt.

Laat ons dus in dit uur, waarin niet slechts tot de studenten, maar ook tot ruimer kring gesproken wordt, eens in hoofdlijnen nagaan, wat men alzoo in den loop der eeuwen onder « natuurrecht » verstaan heeft, welke beteekenis dit gehad heeft, en of er naar hedendaagsch wetenschappelijk standpunt, volgens vrijheid en ongebondenheid van denken bereikt, iets kan bestaan dat men met den naam « natuurrecht » met zekeren grond zou kunnen bestempelen ?

Overziet men hetgeen in den loop der eeuwen over het natuurrecht is nagedacht, dan treft ons allereerst dat ook dit zoeken naar, of in het bezit zijn van, het volmaakte ideale recht, dat voor alle tijden en plaatsen dezelfde absolute geldigheid zal bezitten, toch steeds desalniettemin, evenals welk ander gebied van denken ook, onder invloed staat van eigen tijd en plaats.

Want, om nu al dadelijk maar eens met een betrekkelijk zeer recent voorbeeld te komen, de vraag of men zich bij de beoefening van het natuurrecht op het standpunt van den historischen Thomas moet stellen, d. w. z. in het wijsgeerig denken van de neo-scholastiek uit moet gaan van de opvattingen van Thomas, zooals deze ons in zijn stelsel historisch overgeleverd zijn (2), of dat men zijn gedachten, los daarvan, slechts gebruikt als argumentatie voor tegenwoordige doeleinden, is een questie die tegelijkertijd zich in volkomen dezelfde wijze bij de herleefde Kant-, Hegel- en Spinoza-beoefening voordeed en die ook daar in denzelfden zin, d. w. z. loslaten van het historisch bindende, werd opgelost.

In tijden waarin in het wijsgeerig denken de menschelijke natuur als uitsluitend redelijk werd opgevat, verkrijgt ook het natuurrecht een uitsluitend redelijk karakter, terwijl het in andere tijden zijn kracht zoekt in het plaatsen van de menschelijke natuur als veronachtzaamd bestanddeel tegenover de redelijke vermogens, of naast dezen.

Ook in maatschappelijk opzicht zijn resultaten van de beoefening van het natuurrecht zeer verschillend en uiteenlopend, ja zelfs tegenovergesteld. Want hoe behoudend en louter academisch verklarend het natuurrecht soms kan wezen, in andere tijden en in andere vormen wordt het juist een revolutionaire kracht bij uitnemendheid, de groote motor voor ver-

andering van het bestaande en voor revolutie. Steeds blijft echter zelfs in het uiterste conservatisme een revolutionaire kiem bewaard. (3)

Wat houdt de natuurrechtsgedachte dan in? Nergens vinden wij haar korter en duidelijker in woord gebracht als bij Aristoteles, wanneer hij zegt : dat het natuurrecht het recht is dat overal geldt onafhankelijk van het oordeel der menschen of hetgeen in wetten bij hen is vastgelegd. Het is als het vuur, dat toch ook steeds bij Grieken en Perzen op dezelfde wijze brandt.

In de natuur ontdekte men eenheid, samenhang en orde, in de menschelijke samenleving slechts verdeeldheid en verscheidenheid. Het idee van het natuurrecht berust nu op de veronderstelling dat ook hier, voor de menschelijke samenleving, dezelfde orde bestaat als in de natuur, ondanks de schijn van tegendeel. Verder denkende komt men dan tot de gedachte, dat er een natuurlijke onderscheiding van goed en kwaad, een natuurlijke zedenwet moet bestaan. Uit de natuur valt goed en kwaad te onderscheiden. Deze gedachte van de Stoa nemen de Romeinen over, in het bijzonder Cicero, die beweert dat *alle* menschen deze wet redelijk kennen en dat zij boven alle menschelijke voorschriften staat. Van hem is door Lactantius uit het overigens verdwenen derde boek van zijn Republiek een voortreffelijke definitie bewaard gebleven, die als volgt luidt : « de ware wet bestaat uit de zuivere rede die met de natuur overeenkomt, die in alles zetelt, die vast en eeuwigdurend is, die door haar bevel tot plicht beveelt en door haar verbod van misdaad afschrikt en die noch de deugdzamen vergeefs beveelt en verbiedt, noch de slechten door gebod en verbod tevergeefs beïnvloedt. Daar niets tegenover te stellen is heilige plicht, terwijl het evenmin geoorloofd is er iets af te nemen of haar op te heffen. Wij kunnen dan ook noch door den Senaat, noch door het volk van die wet bevrijd worden, terwijl er niet naar een uitlegger of verklaarder gezocht behoeft te worden en zij noch te Rome, noch te Athene, noch nu, noch later zal verschillen. Maar een eeuwige onveranderlijke wet zal alle volken ten allen tijden verbinden, een gezamenlijke God zal er als meester en bestuurder over allen zijn : hij is de gever en beslisser van die wet; wie aan hem niet zal gehoorzamen, zal zichzelf ontvluchten en omdat hij zich van de menschelijke natuur afwendt de grootste straffen ondergaan, ook

wanneer hij aan de overige straffen, die be-
raamd zijn, zal ontkomen ». (4)

In dit citaat van Cicero bemerkt men reeds den inslag van het Christendom en zijn wereld-
beschouwing, naar den vorm van dat natuur-
recht dat tot op den huidigen dag nog beleefd
en beoefend wordt. Na de Middeleeuwen maakt
het wijsgeerig denken zich los van de christe-
lijke theologie en neemt het uitsluitend de lo-
gica van de wiskunde tot grondslag. De eenheid
van het godsdienstig denken is dan voor staat
en maatschappij verbroken en men hoopt in de
wiskundige rede een nieuwen algemeen rede-
lijken maatstaf te hebben gevonden. Het ver-
loop van dit wetenschappelijk en wijsgeerig pro-
ces in het denken over staat en recht is zeer
bekend. Op een verklaring van het bestaande,
volgens de nieuwe wereldbeschouwing in de 17e
eeuw volgt in de 18e eeuw een groeiend ver-
langen om het bestaande meer in overeenstem-
ming te brengen met de nieuw gevonden rede-
lijke inzichten. Er ontstaan een aantal formeele
wensen, zooals die naar souvereiniteit bij het
volk, een grondwet en wetboeken, terwijl het
pogen om langs redelijken weg de inhouden van
de wetsregels van het natuurrecht vast te stel-
len op mislukking uitloopen. Men viel weer te-
rug in de oude gedachte, dat het Romeinsche
recht die ratio scripta bevatte, men werkte dit
naar omstandigheden om en kwam aldus in de
19e eeuw tot een inhoud voor een codificatie in
wetboeken. (5)

Is zulks geschied, dan heeft de leer van het
natuurrecht, ja de geheele rechtsphilosophie
zichzelf overbodig gemaakt. Men voelt zich door
het stellige recht geheel bevredigd, terwijl het
moderne natuurrecht, ondanks de groote resul-
taten, waartoe het had geleid en waardoor zijn
maatschappij invloed zeer groot was ge-
weest, toch als wijsbegeerte wetenschappelijk
een volkomen overwonnen zaak bleek te zijn ge-
worden.

Eerst wanneer tegen het einde van de 19e
eeuw het verouderen van de wetgeving van
grondwet en wetboeken tot maatschappelijke
bezwaren aanleiding geeft, beginnen de geesten
van de juristen zich opnieuw tot de wijsbegeerte
te wenden, ter wille van de oplossing van de in
hun geesten bij de wetstoepassing gerezen moei-
lijkheden. Overwegend weerklinkt dan de leus
« terug naar Kant ». Het Neo-Kantianisme komt
naast andere stroomingen als de machtigste
naar voren. Ook het aristotelisch-thomistisch

natuurrecht treedt daarbij opnieuw openlijk op
in den persoon van Victor Cathrijn. (6) Met
volle overtuigingskracht verdedigt die het be-
staan van een natuurrecht als uitvloeisel van
de natuurlijke zedenwet en met alle van ouds
bestaande pretenties omtrent algemeen geldig-
heid en grondslagen. Hier geen doodlopend
formalisme; integendeel, *dit natuurrecht heeft
wel degelijk een inhoud!* Zoo zegt men.

Het natuurrecht is niet louter een ideaal recht
zonder gelding, neen, het geldt door natuurlijke
zederegels voor zoover deze rechtsregels zijn.
Het zijn werkelijke regels, die als eisch van de
rede algemeen onveranderlijk en noodzakelijk
zijn. Cathrijn noemt als voorbeelden van zulke
regels den eisch om ieder het zijne te geven, om
geen onrecht te doen, het «Gij zult niet doden»
en andere regels der tien geboden. Zij staan
iederem redelijken mensch als het ware in het
hart geschreven, evenals zulks met de natuur-
lijke zedenwet het geval is, die zegt, dat men
het goede moet doen en het kwade moet na-
laten. (7)

Zoo op het eerste gezicht beschouwd heeft dit
voor ons inderdaad allen schijn aannemelijk te
zijn. Het natuurrecht in objectieven zin bestaat
uit een geheel van dergelijk bindende regels die
door de natuur zelve voor de geheele menscheit,
zelfstandig, niet door een positieve rechts-
orde, gelden. (8)

Naast deze regels noemt Cathrijn ook feiten,
die met het natuurrecht in strijd zouden zijn,
namelijk de echtscheiding en de dienstplicht
voor geestelijken (9), terwijl Hoogveld daar-
onder ook het polygame huwelijk zal rekenen,
daar hij het monogame voor natuurrechtelijk
verklaart. (10) Was er geen natuurrecht, dan
waren deze opvattingen verkeerd, zegt Cathrijn
er nog bij. (11)

Het is niet onbillijk om deze regels, die voor
redelijk worden beschouwd, ook aan hun rede-
lijke waarde te toetsen. Sommige van eerstge-
noemde regels blijken dan weliswaar algemeen
aanvaardbaar te zijn, maar juist tengevolge van
het feit dat zij in feitelijk opzicht niets zeggen,
want zij bevatten als veronderstelling reeds een
juridische waardeering, zonder zich omtrent
haar wezen uit te laten en komen daardoor tot
niet meer dan de verklaring dat het recht mede-
brengt dat men het onrecht niet begaat. Maar
omtrent wat recht is — de zaak waar het bij
toepassing juist om gaat en dat wat zij alge-
meen beweren vast te stellen, voor eens en

altijd — verneemt men niets. Doordat de gevolgtrekking redelijk onbewust in het aangenomen uitgangspunt zetelt, is het bewijs slechts niet meer dan schijn. (12) Dit komt in het denken van de Middeleeuwen, dat als denken in primitief verval verkeert, geregeld voor.

Als voorbeeld neem ik nu eens een voorbeeld uit Augustinus' Godstaal, de uitspraak: wat zijn koninkrijken zonder gerechtigheid anders dan groote rooverbenden? (13) Inderdaad, tusschen hetgeen de roover verricht en hetgeen de staat verricht bij het heffen van schatting, of, moderner gezegd, belasting, bestaat feitelijk niet het minste verschil. Beide eigenen zich iets van een ander toe. Dat begreep Augustinus wel, wat hij laat op deze welbekende uitspraak een gesprek volgen van Alexander de Groote met een zeeroover waarin deze laatste zeide, dat Alexander slechts op groote schaal hetzelfde te land deed, wat hij in het klein op zee verrichtte.

Alles hangt er dus van af wat gerechtigheid is en deze ligt bij Augustinus in het geloof in zijn wereldbeschouwing. Een regel als: Gij zult niet stelen, is als rechtsregel daarom niets zeggend, omdat zij juist de prealabele vraag niet beantwoordt wanneer het « iets van een ander wegnemen » als « stelen » zal moeten worden gekwalificeerd.

En wanneer « ieder het zijne » moet hebben, vertelle men mij toch eerst, hoe ik kan uitmaken, wat « het zijne » is. Verdiept men zich ook maar een korte wijle daarin, dan blijkt er alles behalve algemeenheid van opvatting te bestaan. Juist door de conclusiones in adjecto zijn de z.g. natuurrechtelijke regels slechts algemeen aanvaardbaar dor hun vaagheid van inhoud.

Maar bij deze kritiek zullen wij het niet laten. Wij zullen bovendien nagaan, of dit « natuurrecht » is, of er natuurrecht kan bestaan, ja zelfs, wij willen gaan begrijpelijk maken waaraan het te wijten is dat men zulke regels voor natuurrecht, voor redelijk, voor vanzelfsprekend is gaan houden en men hen nog als zoodanig beschouwt.

Die vanzelfsprekendheid en natuurlijkheid moge oppervlakkig dus bij sommige regels ook ons treffen, al weerstaat diepere redelijke kritiek hen niet, andere regels bezitten zelfs dit vermogen nog niet eens, b.v. de natuurrechtelijke oppositie tegen de echtscheiding of het monogame huwelijk als « de » natuurrechtelijke juiste huwelijksvorm. Zij komen ons onmiddellijk als betrekkelijk en verre van algemeen en

natuurlijk voor. Hoe komt het, dat zij dit anderen blijkbaar niet doen en voor hen zich als zoo groote algemeene van zelfsprekende waarheid voordoen, dat zij voor hen als algemeene natuurlijke waarheden gelden? Dat zij kunnen beweren dat zulk een natuurrecht ook de heidenen in de borst gegrift staat (14), dat wij het uit de dagelijksche ervaring kennen gelijk wij een paard kennen, enz. (15).

Wij meenen dat, wanneer wij het vraagstuk zoo stellen, wij dit volkomen in de kern aangrijpen.

Wanneer het natuurrecht zich tegen het einde van de 19e eeuw opnieuw in de algemeene wetenschappelijke wereld doet gelden, of althans deze voor haar gedachten opeischt, gebeurt dit toch in zeker opzicht met een goed recht. Want terwijl het wijsgeerig denken der laatste eeuwen zich uitsluitend met de menschelijke abstracte rede had bezig gehouden, den mensch uitsluitend als redelijk had beschouwd, konden de aanhangers van het natuurrecht er volkomen terecht op wijzen, dat zij den mensch daarnaast ook als een natuurlijk wezen beschouwden en dat men deze zijde niet over het hoofd kon, ja mocht zien, dat het denken de menschelijke natuur niet voorbij kan gaan en miskennen, dat in haar een zekere bindende maatstaf voor hem gelegen is.

Volkomen juist! Hadden de juristen niet in overschatten van hun redelijk vermogen het adagium bedacht dat de wetgever alles kon behalve van een man een vrouw maken?

De volgende vraag luidt dan nu: wat is de menschelijke natuur?

Is de opvatting, die achter de regels van het aristotelisch-thomistisch natuurrecht gelegen is, de juiste?

In den loop der eeuwen lopen de opvattingen hierover uiteen.

Het abstract-logische natuurrecht van de 17e en 18e eeuw erkende bij Hobbes en Spinoza b. v. een psychologische menschelijke natuur, maar daar de abstract-logische bovenbouw slechts een enkele praemisse tot uitgangspunt en niet meerdere gelijktijdig kon nemen, zooals b. v. de appetitus societatis (Grotius) of de vrees (Hobbes), moest toch veel uit de menschelijke natuur tengevolge van de methode op den achtergrond geraken en daarmede buiten beschouwing. Spinoza deed dit terecht zoo min mogelijk (16).

Wanneer dus in het moderne natuurrecht de eigenlijke natuur van den mensch ten opzichte

van diens rede op den achtergrond geraakte, is de situatie in de Oudheid en de Middeleeuwen, de bron van het aristotelisch-thomistisch natuurrecht, in dit opzicht geheel anders.

Naar Cathrijn ons mededeelt (17), zijn de Romeinsche juristen ten slotte omtrent hetgeen « natuurrecht » genoemd werd, tot een tweeledige onderscheiding gekomen. Zij hadden naast jus civile, jus gentium en jus naturale onderscheiden en onderscheiden nu in dit laatste, hetgeen op onmiddellijke neigingen en instincten berust — hetgeen dus de mensch met de dieren gemeen heeft, — van hetgeen het gebruik van de rede veronderstelt, omdat het uit noodzakelijke redelijke gevolgtrekkingen bestaat, dus hetgeen de mensch van de dieren onderscheidt. Het tweede is dan geen eigenlijk natuurrecht, maar jus gentium. Zoo hadden ook de Grieksche wijsgeeren het ten slotte gezien.

In de Middeleeuwen blijft deze onderscheiding aanvankelijk gehandhaafd. Bij Isidorus van Sevilla (begin 7e eeuw) kan men haar nog aantreffen. Het natuurrecht geldt instinctief door de natuur zelve, zooals de verbinding van man en vrouw, het verwekken en opvoeden van kinderen, de noodweer tegenover geweldige aanvallen.

Wanneer dan latere auteurs dezen weg verder bewandelen door naast het recht op het leven nog andere subjectieve natuurrechten te construeeren, waarvan de zoo bekende grondrechten van de 18e eeuw ook voorbeelden zijn, brengen zij het natuurrecht van het gebied van de dierlijke natuurlijke instincten in de menschen uit de eigenlijke natuur in het gebied van het sociale. Want is zulks niet het geval, wanneer men vrijheid van eigendom, verbod van echtscheiding of het huwelijk, voor natuurrecht, of het gebod van Hendrik VIII van Engeland hem als hoofd van de staatskerk te erkennen, als in strijd met het natuurrecht verklaart (18).

Welke fout men dan maakt, stipte ik reeds aan. Hetgeen tot het sociale behoort, beschouwt men als te behooren tot de algemeenheid van de natuur. Zoowel de natuur als het sociale, het wezen van het maatschappelijk leven, zou eerst de 19e eeuw vrij en zelfstandig onderzoeken, d. w. z. los van iedere wereld- of levensbeschouwing. Eeuwen geleden, in den aanvang van het abstract-wijsgeerig denken in Griekenland, is men getroffen geweest door de overeenstemming tusschen de wetten van het menschen denken met die van de natuur in haar gebeu-

ren. Eeuwen lang heeft men de menschenlijke geest in het wijsgeerig denken uit traditie aldus met de natuur methodisch verbonden geacht, maar eerst in de 19e eeuw krijgt men oog voor het groote onderscheid in wezen tusschen beide, door een nieuwe derde factor, het wezen van het sociale (19).

Dit sociale of sociologische bevat een inzicht in de wijze waarop de menschen zich in den loop van de geschiedenis der menschheid een beschaving hebben opgebouwd, zich met den geest uit de banden van de natuur gedeeltelijk hebben bevrijd en met de natuur in en buiten zich tot grondslag, in onderlinge wisselwerking van hun geesten op elkaar, zich in onderlinge geestelijke beïnvloeding en afhankelijkheid tegenover de natuur een eigen geestelijk geheel hebben geschapen, dat « maatschappij » en « beschaving » heet en dat zij als een hen overlevend geheel van geslacht op geslacht door opvoeding overdragen, terwijl zij het verrijken en verarmen, vooruit en achteruit brengen al veranderende. Maatschappij en beschaving bestaan hoofdzakelijk uit in gevoelsverhoudingen der menschen vastgelegde, uit het verleden afkomstige, tradities. Maatschappij wil voornamelijk zeggen zedelijke bouw, niet individueel redelijk denken, al is het de menschenlijke geest, die hier den toestand geschapen heeft (20).

Terecht heeft Prof. Victor er op gewezen (20), dat de algemeenheid van de menschenlijke natuur door de leer van het natuurrecht overschat is. Want volgens de nieuwere sociologische inzichten gaat zij niet verder dan hetgeen de mensch met de dieren gemeen heeft, d. w. z. zijn neigingen en instincten. De Grieken en Romeinen waren dus ten slotte hieromtrent reeds tot inzichten gekomen die de juiste blijken te zijn. Deze algemeene menschenlijke natuur ondergaat nu overal ingrijpende onderling verschillende veranderingen door de opvoeding van kind tot mensch, overeenkomstig de bestaande overal verschillende zeden en gewoonten. In de plaats van ongeremde uitingen van zijn neigingen moeten er in zijn handelen en optreden de gebruikelijke gewoonten komen van zijn maatschappelijke omgeving. Zijn natuur wordt dus sociaal beïnvloed op naar tijd en plaats verschillende wijze. De maatschappij denatureert hem, om het zoo eens te zeggen. Als mensch is hij juist een cultuur- en geen natuurwezen. Buiten eigen door hem in den loop der eeuwen opgebouwde beschaving, d. w. z. zonder het minste spoor

daarvan in zich, zou hij geen oogenblik meer kunnen leven.

Maar wanneer men hier overal in de essentieele bestanddeelen, die hem tot mensch maken, d. w. z. zeden en gewoonten en ook in ideeële gedachten en opvattingen verscheidenheid bestaan, hoe kan er dan ooit voor hem èen algemeen geldend natuurrecht bestaan. Hier sluit de bestaande verscheidenheid de mogelijkheid van eenheid volkomen uit, terwijl bovendien de verbinding van natuur en recht volkomen ongerijmd is geworden. Immers de natuur kent evenmin een recht als een wetenschap, kunst, zedenleer of wijsbegeerte. Dit zijn uitsluitend voortbrengselen van de menschelijke beschaving. De natuur kent geen recht, maar slechts macht en geweld. Bezien wij haar optreden onbevangen, dan worden wij juist getroffen door de onmogelijkheid haar zedelijke of juridische maatstaven toe te kennen. Wij kunnen haar wezen niet begrijpen, zien verspilling van kracht, schijnbaar noodeloze opbouw en afbraak, waarvan wij het doel niet kunnen ontdekken.

Met dit laatste zijn de natuurrechtsleeraars het ook niet eens. Zij beweren de doeleinden van de natuur wel te kennen, althans ten deele. Zoo zijn voor Aristoteles de dieren op de wereld om den mensch te dienen, ongetwijfeld een meer hoogmoedige dan juiste gedachte, die moeilijk te handhaven valt, wanneer men zich bedenkt dat het overgrootste deel van hen nimmer met den mensch ook maar bij benadering in aanraking komt. Door aan de natuur zedelijke oordeelen toe te kennen, ontstaan niets dan tegenstrijdigheden en ongerijmdheden, of niets of te weinig zeggende verklaringen, die zooals wij zagen het objectieve natuurrecht eigen zijn. Bijvoorbeeld met de verklaring dat de vereeniging der geslachten *tot doel heeft* (let wel, niet *leidt tot*) de instandhouding van het menschengeslacht, weten wij toch nog niets omtrent het motief waardoor de mensch bestaat. Maar daarbij blijft het niet. Zoodra nu soortgelijke natuurlijke neigingen geconstateerd worden die afwijken, worden deze toch ongetwijfeld « natuurlijke neigingen » « tegen de natuur » genoemd, omdat zij tot het doel van de natuur niet kunnen leiden. In werkelijkheid is hier sprake van gemis aan redelijkheid, aan hooger inzicht los van de lagere neigingen in den mensch en spruit het voort uit hetzelfde waarom een mensch om een aap lachen of zich ergeren kan. Door de natuur-

lijke zedenleer ontstaan er natuurlijke neigingen, die « tegen de natuur » worden beschouwd. Grooter tegenstrijdigheid is niet denkbaar. Er bestaat dan ook evenmin een natuurlijke zedenleer, als er een natuurrecht kan bestaan.

Wanneer dit nu desondanks toch eeuwen wordt volgehouden, kan de zaak hier voor ons niet mede beëindigd zijn. Wij hebben ons nog te verdiepen in de vraag, wat dan als zoodanig opgedischt wordt. Het zal dus moeten behooren niet tot de natuur, maar tot de cultuur, d. w. z. het zal geestelijk en sociaal van aard zijn.

Gegeven nu het feit, dat het geestelijk leven zich door traditie van geslacht op geslacht voortzet, waarbij suggestie en imitatie een overwegend groote rol kunnen spelen, zal men tot den tijd van het ontstaan moeten terugkeeren wil men leeren begrijpen hoe een gedachtenwereld als die van het natuurrecht is ontstaan.

Verval van beschaving beteekent zedelijk verval. De Grieken hebben toen zij de zedelijke ontbinding van hun democratieën bemerkten getracht den toestand door redelijk denken opnieuw te beheerschen. Tevergeefs, omdat een maatschappij niet voornamelijk uitsluitend op redelijke inzichten berust, maar overwegend op in zeden en gewoonten vastgelegde geestelijke verhoudingen. Terwijl voorheen de volken uitsluitend in zulk een geheel van tradities geestelijk leefden, hebben zij de menschheid verrijkt met een ook voor het sociale leven abstracte gedachtenwereld voor ideeën en begrippen. Sindsdien leeft men in deze beschaving, en in haar die daaruit voortkwam, in het bewustzijn van de onvolmaaktheid van het feitelijk bestaande en in de abstracte voorstelling van de mogelijkheid van het volmaakte elders. In tegenstelling met andere beschavingen, die dan ook statisch blijven, komt men in de dynamische spanning te leven tusschen werkelijkheid en idee, de prikkel tot vooruitgang en verbetering.

Het verval van de Grieksch-Romeinsche beschaving doet eenerzijds den mensch vastheid en vertrouwen verliezen in de maatschappelijke verhoudingen, maakt hem geestelijk onzeker en doet hem anderzijds nu steun zoeken in een idee, onder de behoefte zich een nieuw maatschappelijk geestelijk leven op te bouwen, nieuwe zeden en gewoonten te vormen (22). Daarbij heeft men nu in het Middeleeuwsche denken natuur en maatschappelijk leven vereenzelvigd, eigen zedenlijken bouw voor absoluut aangenomen, zich onbewust van den werkelijken aard van zijn

geestelijk wezen en zijn betrekkelijke historische situatie. De in dit denken zetelende traditie van meerderwaardigheid van eigen groep, zooals die van Griek tegen barbaar, van Romeinsch burger tegenover anderen, droeg hier-toe bij.

Waarop berust dan nu het z. g. natuurrecht? Het bestaat uit een aantal zedelijke oordeelen, die in een bepaald beperkt milieu, dat zich zelf niettemin door traditie als algemeen beschouwd, steeds weer door opvoeding aangekweekt en tot zedelijke geestelijke gevoelswaarden gemaakt worden, die door zeden tot tweede natuur worden dan later, bij geestelijke bewustwording, voor redelijk, ja vanzelfsprekend worden beschouwd.

De voorheen gebonden geest, die dit ook vóór alles wil blijven, ontdekt slechts zich zelf. Evenals in het Middeleeuwsche denken betreft het ook hier slechts conclusiones in adjecto; wat er in jonge jaren vroeger zedelijk in gebracht is, komt er later redelijk weer uit, terwijl men de eenzijdigheid en betrekkelijk door geestelijke sociale gebondenheid niet wil of meer vermag in te zien.

Anders en eenvoudiger gezegd, men bewijst slechts hetgeen men reeds bezit.

Voor zoover wij als mannen van het vrije onderzoek toch ook leden zijn van dezelfde beschaving, blijven wij in vele zedelijke oordeelen van dezelfde opvatting en daarmee geneigd met de gebonden geesten in de absoluutheid en daarmee ook in de z. g. natuurlijkheid van de zedelijke oordeelen te gelooven. Daarom heeft het zijn groot nut voor ons om ten slotte dit vraagstuk uit den geest van de zeden en gewoonten van een vreemde beschaving te bekijken.

In zijn beroemd werk over Mekka (23) heeft Snouck Hurgronje een ook door de betrokkenen zelf hooggeroemde beschrijving gegeven van het maatschappelijk leven en denken van de Mohammedanen in Mekka.

Hoe ziet nu zoo'n orthodoxe geloofge ons Europeanen in onze zeden en gedragingen?

Hij wil met ons zoo min mogelijk omgaan, omdat hij gehoord heeft dat de blanke huidkleur aan melaatsheid doet denken, dat wij niet naar de hemel kunnen kijken, daardoor meestal niet rechtop lopen en onze oogen beschermen door een groote rand aan den hoed, dat mannen en vrouwen maar onbeschaamd bij elkaar zitten en wijn drinken, dat wij onrein zijn, om-

dat wij zoo maar met onze schoenen aan in de kamers loopen, met elkaar luid lachen en met veel gebaren tegelijk praten, zelfs nog, voordat wij dronken zijn en op de wijze waarop alleen hyena's dat doen, dat wij geen godsdienst bezitten, omdat wij ons om Allah niet bekommeren, enz. Hadden deze menschen de spanning tusschen idee en werkelijkheid van de Grieken geleerd en daarbij de gedachten van het natuurrecht, dan zouden zij, op precies dezelfde gronden als de Europeesche natuurrechtsleeraars, zeggen, dat *hun* zedenstelsel het eenige ware was, dat het een natuurlijke zedenwet bevatte en dat het christelijke daarvan een aberratie is, die ten diepste verfoeid behoort te worden, omdat het in strijd is met de natuur van den mensch.

Maar wij moeten eindigen. Natuurrecht is is voor de hedendaagsche wetenschap een contradictio in terminis; het is feitelijk een in Middeleeuwschen vorm aan een instituut verbonden bewust-zedelijke formatie. Als zoodanig staat de gedachte linea recta tegenover het moderne natuurrecht, dat in de ontwikkeling naast de hoogst nadeelige conservatieve werking van het oude natuurrecht de enorme belangrijke functie heeft gehad met zijn vrije rede verouderde zedelijke rechtsformaties en instituten te doorbreken en te doen opheffen. Dit maakt de paedagogische taak, het verschaffen van inzicht in deze zoo veelzijdige gedachtenwereld in belang omgekeerd evenredig aan haar huidige wetenschappelijke waarde. Weest er van overtuigd, dat ik mij als vrij onderzoeker, beoefenaar en denker der wetenschap, deze taak ten volle bewust ben, en dat ik haar nimmer uit het oog hoop te verliezen.

1) Ethica. V. 10. dikaion nomikon en dikaion fusikoh.

2) Hoofdzakelijk Summa Theologica, Prima Secundae, 90-97.

3) Zie von Schmid, De Revolutiegedachte in de Thomistische Wijsbegeerte, Nederlandsch Juristenblad, 23 Februari 1935. Naar aanleiding van Prof. Sassen, Overheidsgezag en Revolutie.

Ethica, V, 10. Zie handelingen Vereeniging voor Wijsbegeerte des Rechts XXII.

4) Divinae Institutiones, VI, 8, 7.

5) Zie von Schmid, Groote Denkers over Staat en Recht, Haarlem, 1934, pag. 136-241.

6) Victor Cathrijn, S. J., Recht, Natuurrecht und Positives Recht, Freiburg, im Breisgau, 1901. Dit wil tegenover Bergbohm's Jurisprudenz und Rechtsphilosophie, Leipzig, 1892, het natuurrecht verdedigen.

7) Cathrijn, t. a. p., pag. 123, vlg.

8) T. a. p., pag. 124.

9) T. a. p., pag. 119.

10) Overzicht van beginselen der Algemeene Rechtsphilosophie, Nymegen, z. j., pag. 181.

11) T. a. p., pag. 119.

- 12) Zie von Schmid, Rechtsphilosophie, Antwerpen, 1937, pag. 131.
- 13) De Civitate Dei, IV, 4.
- 14) Cathrijn, t. a. p., pag. 113.
- 15) Cathrijn, t. a. p., pag. 131.
- 16) Zie von Schmid, Groote Denkers over Staat en Recht, Haarlem, 1934, pag. 156, vlg.
- 17) T. a. p., pag. 112.
- 18) Cathrijn, t. a. p., pag. 147-148.
- 19) Zie Maurice Halbwachs, Individual Psychology and Collective Psychology-American Sociological, Review Vol. 3, nummer 5 Oct., 1938, pag. 615.

20) Zie von Schmid, Kennis en Maatschappelijk Leven, Handelingen Ned. Sociologische Vereeniging, n° 4. Tijdschrift «Mensch en Maatschappij», 14e jaargang, 1938, pag. 46, vlg.

21) Het wezen van het Recht, debat in de Vereeniging voor Wijsbegeerte des Rechts. Handelingen XXIII., 2e gedeelte.

22) Zie M. J. Rostowdzew, De Grieksch-Romeinsche Wijsbegeerte. Tijdschrift Erasmus, zesde jaargang, n° 5, Sept.-Oct., 1938, pag. 161-174.

23) Snouck Hurgranje, Mekka, Haag, 1889, II, Aus dem heutigen Leben, pag. 48-49.

RECHTSPRAAK

53

HOF VAN VERBREKING

Vacantiekamer. — 7 September 1938.

Voorzitter : M. Rolin.

Verslaggever : M. Hodüm.

Op. Min. : M. Sartini van den Kerckhove.

MILITIE. — BEROEP TEGEN BESLISSING VAN WERVINGSBUREEL. — LEGALISATIE HANDTEKENING VAN MILICIEN. — GEBRUIK VAN NAAMSTEMPEL. — BEROEP ONONTVANKELIJK.

Wanneer een milicien tegen een beslissing van het wervingsbureau beroep aantekent, dient zijn handtekening gelegaliseerd te worden door een lid van het Schepencollege zijner gemeente. Deze legalisatie mag niet geschieden door middel van een naamstempel.

Simoens t/ Wervingsraad.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer Hodüm in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Sartini van den Kerckhove, Advokaat Generaal;

Gezien de bestreden beslissing geveld door den herkeuringsraad van West-Vlaanderen in dato 18 Juni 1938;

Omtrent het middel getrokken uit het feit dat bestreden beslissing heeft geweigerd een beroep aan te nemen van den eischer wiens handtekening slechts gelegaliseerd was geweest bij middel van een naamstempel, «alswanneer het gebruik ten stadhuize van een naamstempel toch maar van ondergeschikt belang is en de eischer echter de gevolgen niet heeft te dragen van een feit waarvan hij volstrekt onwetend was en dat heel zeker bij vergissing door een beambte van het gemeentebestuur werd begaan»;

Overwegende dat, naar luid van art. 1 Sectie VII lid A c, van het Koninklijk Besluit van 10 Maart 1937, genomen in uitvoering der wet op de milicie, de handtekening van den milicien, die beroep instelt tegen de beslissing der geneesheeren van het wervingsbureau, of het in vervanging daarvan geldend teken, moet gelegaliseerd worden door een lid van het schepencollege van de gemeente van den milicien;

Overwegende dat de legalisatie van een handtekening een akte is bij dewelke een bevoegde over-

heid schriftelijk de echtheid van deze handtekening bevestigt; dat dusdanige akte maar geldt in zoverre zij de handtekening draagt van den agent van wien zij uitgaat en dat deze handtekening eigenhandig moet zijn om haar oprechtheid vast te stellen in den oorspronkelijken en persoonlijken vorm welke de agent voor gewoonte heeft te geven aan de melding van zijn naam;

Overwegende dat een naamstempel geplaatst op het benedendeel van een akte van legalisatie door dengene die gelast is haar op te maken dus niet volstaat; dat het gebruik van een naamstempel aan de vereischten van de wet niet beantwoordt en dat bijgevolg, de bestreden beslissing te rechte het beroep van den eischer niet ontvankelijk heeft verklaard;

Overwegende dat eischer het recht had van het lid van het schepencollege de regelmatige uitvoering te eischen van de formaliteit van legalisatie, welke uitvoering, naar luid van hooger gemeld Kon. Besluit, niet kon geweigerd worden; dat, zelfs in geval van weigering, de rechten van eischer verzekerd waren, daar het Koninklijk Besluit er bijvoegt dat, in dit geval, het beroep ontvankelijk is indien de belanghebbende de inbreuk op het benedendeel van de beroepsakte kenbaar maakt;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening.

54

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 3 October 1938.

Voorzitter : Mr Jamar.

Verslaggever : Mr Fontaine.

Op. Min. : Mr Sartini Van den Kerckhove.

STRAFVORDERING. — WET VAN 9 APRIL 1930. — VOORZIENING IN VERBREKING NIET-ONTVANKELIJK TEGEN ARREST DER KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING.

Is niet ontvankelijk de voorziening tegen een arrest der kamer van inbeschuldigingstelling dat de inobservatiestelling van een verdachte in een psychiatrische afdeling van een strafinrichting weigert, daar zulk arrest geen eindbeslissing is in den zin van art. 416 van het Wetboek van Strafvordering.

Nadin t/ O. M.

Het Hof,

Gehoord raadsheer Pourbaix in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Sartini van den Kerckhove, Advocaat-Generaal;

Overwegende dat de voorzieningen van 28 Januari en 20 Juni 1938 verknocht zijn en dat ze dien samen gevoegd;

Omtrent de voorziening in dato 28 Januari 1938;

Overwegende dat deze voorziening een arrest aanklaagt dat door de kamer van inbeschuldigingstelling werd uitgesproken en dat de inobservatiestelling weigert van eischer in een psychiatrische afdeling van een strafinrichting;

Overwegende dat zulke voorziening niet ontvankelijk is, daar de beslissing geen eindbeslissing is in den zin van art. 416 van het Wetboek van strafvordering;

Omtrent de voorziening in dato 20 Juni 1936 tegen het arrest van het Hof van Beroep te Brussel in dato 17 Juni 1938:

Overwegende dat bestreden beslissing werd geveld op een rechtspleging in dewelke de substantieele of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordeelingen overeenkomstig de wet zijn;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening, verwijst eischer in de kosten.

55

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2de Kamer bis. — 18 November 1937.

Voorzitter : M. Stellfeld.

Pleiters : Mter Gillain en M. Lambreghts.

HYPOTHECAIRE GELDLEENING. — TUSSENKOMST EENER BANK. — FAILLISSEMENT DEZER INSTELLING. — ONGELDIGHED DER TERUGBETALINGEN AAN DE BANK.

Wanneer een bankinstelling als tussenpersoon optreedt tussen leener en ontleener, zijn de betalingen door den ontleener aan deze bank gedaan niet bevrijdend tegenover den leener.

De hoofdelijke medeschuldenaar blijft verplicht tegenover den schuldeischer wanneer het door hem aan den hoofdelijke medeschuldenaar terugbetaalde kapitaal door de schuld van dezen is verloren gegaan.

Van Esch t/ Saint Remy.

Gezien het inleidend exploit van dagvaarding van het ambt van deurwaarder Van Roy, dd. 4 Mei 1937 ten verzoeken der echtgenote Felix Constant, Van Esch-Lambreghts, voor wie werd aangesteld en optreedt Mr van Genechten, pleitbezorger, welke dagvaarding strekt tot het hooren zeggen voor recht dat de betalingen, door aanleggers gedaan in handen der naamlooze vennootschap Algemeene Hypotheek en Finantiebank in uitvoering der akte van obligatie verleden vóór notaris Witteveen van Antwerpen in dato 13 October 1931, de betalende ont-

last hebben tegenover hunne schuleischers Jufvr. Irma Lambreghts, vertegenwoordigd door haar voogd, verweerder in het geding; dat dienvolgens, het kapitaal door aanleggers nog verschuldigd gebracht werd van fr. 70.000 op fr. 41.203,10 op welke som de aanleggers aanbieden de interesten te betalen op de bepaalde vervaldagen.

Gelet op art. 2, 34, 37, 40, 41, 46 en 68 der wet van 15-6-1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten.

Aangezien er op 13 Oktober 1931, ten overstaan van notaris Witteveen te Antwerpen een overeenkomst gesloten werd waarbij als partijen optraden :

1°) de heer St. Remy in zijne hoedanigheid van voogd van Juf. Lambreghts leenster-schuldeischeres; 2°) de echtgenooten Van Esch, schuldenaars-ontleeners;

3°) de Algemeene Hypotheek en Finantiebank, mede-schuldenares, hoofdelijk verschuldigd voor het bedrag van 70.000 fr. dat aan de echtgenooten Van Esch overhandigd werd, terugbetaalbaar in ééne reis, na tien jaar, of mits voorafgaandelijk bericht van 6 maanden, op het einde van het vijfde jaar, onderwijl intrest afwerpende aan 6,50% sedert 2 Februari 1935 gebracht op den wettelijken intrest van 6%, dat tot zekerheid en waarborg der terugbetaling van gezegde hoofdsom van 3 jaar intrest en van eené som van 10.500 fr. voor vergoeding wegens gebeurlijke aflossing vóór de overeengekomen termijn, door ontleeners hypotheek verleend werd op hun eigendom te Strombeek-Bever; dat verder met het oog op de wederherstelling van het kapitaal, en overeenkomstig de voorwaarden vervat in het standaardkohier van 18 Augustus 1931, aan de notarieele akte gehecht en waarvan al de partijen verklaren kennis genomen te hebben, ontleeners aan de Bank, gedurende tien jaar, eene annuïteit van 10.325 fr. zullen betalen bij middel van 12 maandelijksche stortingen van 860,45 fr. den dertiende van elke maand, begrijpende elke betaling interesten en kapitaal met, in voordeel der Bank, een tweede hypotheekinschrijving voor een bedrag van 21.000 frank.

Aangezien aanleggers, ten onrechte beweren, dat de eenige clause van het kohier waarop de notarieele akte zinspeeld, betrek heeft op de dadelijke uitwinning; dat in de notarieele akte uitdrukkelijk gezegd wordt « verder gebeurt deze leening op al de lasten, bedingen en voorwaarden en namelijk, met beding van dadelijke uitwinning, vastgesteld in het Standaard-kohier daarvan opgemaakt in dato 18 Augustus 1931 geregistreerd, hetwelk kohier gehecht is gebleven aan eene akte verleden vóór den werkenden notaris Mr Witteveen op 18 Augustus 1931 en waarvan al de partijen verklaren kennis genomen te hebben en er zich naar te zullen gedragen;

Aangezien aanleggers, eveneens ten onrechte, beweren dat de ontleeners zich tegenover de schuldeischeres zouden verbonden hebben om aan de Bank de annuïteiten te betalen; dat zulks in tegenstrijd is met de bewoordingen van art. 11 van het lastkohier dat luidt : « de bepalingen alsook de over-

eenkomsten gesloten of te sluiten tusschen de ontleners met het doel het herstellen der hoofdsom te verzekeren, mogen niet tegenover de schuldeischers ingeroepen worden, aan wie zij volstrekt vreemd zijn, en tegenover wie de schuldenaars slechts zullen ontlast zijn door hunne kwijting uitgaande persoonlijk van den schuldeischer zelve » ;

Aangezien door aanleggers verder nog ingebracht wordt, dat de schuldeischeres-verweerster aan de Bank mandaat gegeven heeft om zorg te dragen dat de ontleners A (echtgenooten Van Esch) hunne verbintenissen stipt zouden volbrengen, en opdat het geleende kapitaal hersteld worde in den tijd voorzien bij de akte van leening, met het recht voor de Bank de schuldeischeres desgevallend te verplichten haar de grosse der obligatieakte te overhandigen om haar toe te laten de noodige vervolgingen tegen de ontleners onder A in te spannen ;

Dat echter deze verplichting aan de schuldenares opgelegd werd niet in haar belang, maar enkel en alleen in het voordeel der ontleners Van Esch en van de tusschenkomende bank ;

Dat inderdaad, de bedoeling van de schuldenares enkel geweest is haar geld gedurende 5 jaar vast te zetten mits betaling der interesten 2 maal 's jaars ; dat zij overeenkomstig de obligatieakte, niet alleen geen recht had op gedeeltelijke terugbetalingen vóór het vijfde jaar, maar dat deze laatste ook door haar niet gewenscht waren aangezien zij een geldplaatsing gedurende 5 jaar bedoeld had ;

Dat de ontleners integendeel in den persoon der Bank, iemand gevonden hebben die dergelijke gedeeltelijke afkortingen aanvaardt en hun aldus de mogelijkheid bezorgt na tien jaar, het volledig ontleende kapitaal terug ter beschikking van schuldeischeres te kunnen stellen en alzoo den verkoop van het gehypothekeerde goed te vermijden ; dat anderzijds de Bank die zich hoofdelijk schuldenaresse gesteld heeft, in de maandelijksche afkortingen een middel vindt om zich te vrijwaren tegen eene mogelijke actie der schuldeischeres en tevens regelmatig door de ontleners in bezit gesteld wordt van kapitalen die zij in haar voordeel en haar goeden aanwenden, vermits de schuldeischeres maar recht heeft op haar kapitaal na 10 of 5 jaar ;

Dat de Bank er dus alle belang bij heeft over alle mogelijke rechtsmiddelen te kunnen beschikken om de maandelijksche aflossingen regelmatig te doen binnen komen, omstandigheid waaraan art. 6 van het lastenkohier zijn oorsprong te danken heeft ;

Overwegende dat het soms voorgesteld is geworden, alsof de leener-geldschietster, zich tot de Bank zou gewend hebben « en haar als zijn gevolmachtigde aangesteld om zijn belangen te behartigen tegenover een onbeekenden en niet te betrouwen ontleener » ; dat juist het tegenovergestelde waar is ; dat het de ontleener is die zich tot de Bank wendt ten einde door hare bemiddeling en in hare handen gedeeltelijke kapitaalaflossingen te kunnen doen, zooals ten andere blijkt uit het stuk dat in den bundel der aanleggers berust, zijnde een aanvraag tot ontleening terugbetaalbaar met annuïteit-

ten, stuk gedagteekend van 19 September 1931, gericht tot de Algemeene Hypotheek en Finantie Bank, uitgaande van en ondergeteekend door aanlegger Van Esch ;

Overwegende dat dus ook met reden in een vonnis der Rechtbank van Antwerpen in dato 17 December 1936, aangestipt is geworden « dat het bestaan van een mandaat veeleer in de lijn der betrekkingen tusschen hoofdelijke schuldenaren (in casu echtgenooten Van Esch en Bank) ligt ;

Dat in werkelijkheid de aanleggers en de Bank elkander hebben gezocht en gevonden, juist omdat de operatie der aflossing met annuïteiten, die voor de schuldenaresse van geen belang is in de lijn hunner wederzijdsche bedoelingen en voordeelen lag ;

Overwegende dat men feitelijk te doen heeft met twee verbintenissen, bij dezelfde authentieke akte aangegaan (eene verbintenis tusschen leener en ontleener, waarbij het geleende kapitaal aan ontleener overhandigd wordt, terwijl deze zich verbindt de ontleende som in ééne reis terug te betalen na 5 jaar en ondertusschen 2 maal 's jaars de overeengekomen interesten te betalen, verbintenis gewaarborgd door in pandgeving van zijn eigendom ; eene tweede verbintenis, geënt op de eerste, tusschen ontleener en de Bank, waarbij maandelijksche annuïteiten worden betaald aan de Bank die tevens van leener toelating of lastgeving ontvangt de halfjaarlijksche interesten te ontvangen voor zijne rekening ; dat echter deze toelating of lastgeving beperkt blijft tot ontvangen der interesten zooals blijkt uit art. 6 van het lastkohier dat enkel van interesten en geenszins van kapitaal spreekt ;

Dat zulks overigens overeenstemt met hetgeen gewoonlijk bij hypothecaire obligaties gebeurt, namelijk dat bij het verlopen van den leeningstermijn, het kapitaal door leener terug in ontvangst genomen wordt tegen afgifte aan ontleener der grosse, die, zooals ook in dit geval gebeurt is, in bezit gebleven is van den schuldeischer die ze eigenhandig gekwitteerd aan den schuldenaar overhandigt ;

Overwegende dat indien de Bank in den ruimsten en volledigsten zin van het woord als mandataris van de schuldeischeres aanziet, er dient opgemerkt te worden dat de schuldeischeres nochtans geen recht heeft op de maandelijksche stortingen die door ontleener in handen van de Bank gedaan worden ; dat deze inconsekventie echter haren oorsprong en tevens hare verklaring vindt in het feit dat de Bank enkel tot plicht heeft de halfjaarlijksche interesten aan schuldeischeres te betalen en dat voor het overige, overeenkomstig van art. 11 van het lastkohier, alles wat betrekking heeft op het herstellen der hoofdsom, volstrekt vreemd blijft aan de schuldenares ;

Dat, ten andere, het innen der halfjaarlijksche interesten door de Bank voor rekening der schuldenares, een onafwendbaar gevolg is van het mechanisme der aflossing met annuïteiten vermits deze interesten niet afzonderlijk betaald worden door ontleners maar een integreerend deel uitmaken van

de maandelijksche afkortingen die tegelijk kapitaal en intresten begripen ;

Overwegende, dat zoo de Bank moest aanzien worden als hebbende de sommen, die door ontleener in hare handen gestort werden in bewaring gekregen met verplichting om ze bij het verstrijken van den leeningstermijn aan de schuldeischeresse te overhandigen, er dient opgemerkt te worden, dat de Bank hoofdelijk medeschuldenares is tegenover de hoofdelijke meedschuldenaars, zijnde de echtgenooten Van Esch, niet ontlast zijn van de verplichting het kapitaal terug te betalen, wanneer het door de schuld van een der hoofdelijke medeschuldenaars verloren gegaan is;

Overwegen dat aanleggers zich beroepen op art. 1162 B.W. krachtens hetwelk, in geval van twijfel, de verbintenis moet verklaard worden tegen de schuldeischers en in het voordeel van den schuldenaar ;

Aangezien er echter geen twijfel bestaat aangaande de hoofdelijke verplichting voor ontleeneres om de ontleende som in één reis, bij het verstrijken van den bepaalden termijn terug te betalen ; dat er evenmin twijfel bestaat dat de schuldeischeres aan de Bank enkel heeft toegestaan voor hare rekening de halfjaarlijksche intresten in ontvangst te nemen, doch geenszins het ontleende kapitaal geheel of gedeeltelijk ;

Dat ten andere nog dient opgemerkt te worden dat de hoofdelijke schuld der Bank tegenover de schuldenaresse van zeer ondergeschikt belang is, vermits de vordering enkel gewaarborgd is door de hypotheek op den eigendom der echtgenooten Van Esch, wat nogmaals bewijst dat ten aanzien van de schuldeischeresse, de verbintenis tusschen haar en de ontleeners Van Esch, het hoofdzakelijke en eigenlijke rechtsverband uitmaakt ;

Aangezien tenslotte de aanleggers ten onrechte meenen, dat de bepalingen voor herstelling van het kapitaal geen « res inter alios acta » ten aanzien van de schuldeischeres zijn omdat, gedurende jaren de schuldeischeres de betalingen uit de handen der Bank ontvangen heeft ;

Dat ze echter uit het oog verliezen dat verweerder in zijn hoedanigheid van voogd der schuldeischeres enkel en alleen de halfjaarlijksche intresten door bemiddeling der Bank ontvangen heeft ; dat deze ontvangst met het oog op de herstelling van het ontleende kapitaal waarop de schuldeischeresse overigens geen recht had ;

Overwegende dat in die voorwaarden de stortingen door aanleggers voor een bedrag van 28.796,90 frank in de handen der Bank gedaan in uitvoering van het lastkohier gehecht aan de notarieele akte van notaris Witteveen in dato 13 Oktober 1931, niet bevrijdend zijn ten aanzien van de schuldeischeresse, Juf. Lambreghts, in het geding vertegenwoordigd door haar voogd den heer Saint Remy ;

Dat, bijgevolg, schuldeischeres haar volle recht behoudt op de integrale terugbetaling binnen den bij overeenkomst bepaalden termijn der ontleende som van 70.000 frank en dat de halfjaarlijksche

vervallen intresten op dit bedrag verschuldigd blijven.

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, geeft akte aan aanleggers dat zij elkeen het geding schatten op meer dan 25.000 frank ;

Zegt voor recht dat de eisch van aanleggers onvankelijk is doch niet gegrond ; verwerpt hem en verwijst aanleggers in de kosten ;

Zegt dat er geen reden bestaat om het vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

56

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 17 Mei 1938.

Voorzitter : M. J. Axters.

Rechters : MM. A. Claeys en J. Schramme, jr.

O. M. : M. J. Matthys, substituut.

Pleiters : Mter Van de Male.

RECHTSPLEGING. — ONTZETTING VAN DE OUDERLIJKE MACHT. — ONVERPLICHTE AMBTS- BEDIENING VAN DEN PLEITBEZORGER.

Er spruit uit de historische voorgaanden evenals uit de voorbereidende werken der Wet van 15 Mei 1912 dat de vordering tot ontzetting uit de ouderlijke macht eene vordering van samengestelden aard is, deels burgerlijk en deels strafrechtelijk, dewelke in de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank werd gesteld omdat de strafrechter de noodige inlichtingsbronnen ontbeerde om den persoon aan te duiden die de ouders moet vervangen.

Het is dan ook op grond van art. 185 van het Wetboek van Strafvordering dat de ambtsbediening van den pleitbezorger niet verplichtend is en art. 75 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging niet van toepassing.

O. M. t/ Seghers en Meesschaert.

Gezien de dagvaarding van 8 Maart 1938 ;

Gezien de andere gedingstukken en artikelen 2, 35, 36 en 64 van de wet van 15 Juni 1935 ;

Gehoord de heer Matthys voornoemd in zijne vordering alsmede mster Vande Male voornoemd namens verweerders in zijne middelen en besluiten ;

Overwegende dat de procureur des Konings de echtgenooten Seghers-Meesschaert voor deze rechtbank heeft gedaagd op grond van artikel 3 van de wet van 15 Mei 1912 opdat zij ten aanzien van hun minderjarige dochter Simone van hunne ouderlijke macht zouden ontzet worden «wegens mishandelingen» ; dat beide echtgenooten ter zitting verschijnen bijgestaan door hun advokaat ;

Overwegende dat de heer procureur bij besluiten doet opmerken dat deze verschijning niet regelmatig is daar luidens artikel 75 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging de ambtsbediening van den pleitbezorger voor de rechtbanken van eersten aanleg verplichtend is ; dat hij meteen doet opmerken dat deze persoonlijke verschijning der par-

tijen destijds rechtsgeldig was op grond der artikelen 404 en volgende van hetzelfde wetboek, sindsdien echter door het K.B. n° 900 van 30 Maart 1936 afgeschaft ;

Overwegende dat aangaande dit vraagstuk van rechtspleging de tekst zelf van de wet van 1912 volstrekt stilzwijgend is ; dat noch in de memorie van toelichting noch in de verslagen aan de beide kamers hierover een woord werd gerept ; dat alleen tijdens de bespreking in den Senaat de heer Wiener de aandacht van den heer Minister van Justitie en van den heer verslaggever Braun op deze kwestie heeft gevestigd ; dat op zijn zeer duidelijke vraag of de vader en de moeder persoonlijk zouden moeten verschijnen de verslaggever zeer dubbelzinnig antwoordde met de woorden : « le père et la mère seront appelés à comparaître ; leur droit de défense reste entier comme leur droit d'appel » ; dat weliswaar kort voordien de Minister van Justitie verklaard had dat de rechtspleging geregeld zou worden « d'après le droit commun » ; doch dat dit antwoord gegeven op de vraag : « de quelle façon seront-ils cités ? » niet met zekerheid kan toegepast worden op de verschijning der partijen waarover geen duidelijk antwoord werd gegeven ; (Maus : commentaire législatif de la loi du 15 mai 1912 bl. 117) ;

Overwegende dat deze vordering inderdaad als eene zaak van korte behandeling diende beschouwd, vallende onder de bewoordingen van de oude artikelen 404 en volgende van het wetboek van burgerlijke rechtspleging ; dat er spruit uit de voorbereidende werken der wet dat men er een oogenblik aan dacht de rechtbanken die de straf uitspraken ook te belasten met de ontzetting ; dat men echter hiervan heeft afgezien onder meer omdat artikel 6 van de wet van 1912 toch voorloopige maatregelen voorziet, die de gevolgen van dit kort tijdverlies konden te keer gaan ; dat men hieruit echter de noodzakelijkheid van de spoedbehandeling mocht afleiden ;

Overwegende dat het echter verkeerd is te denken dat deze rechtbank tot nog toe de persoonlijke verschijning der partijen dulde op grond van het feit dat deze vordering als zaken van korte behandeling dienden beschouwd ; dat de oude artikelen 404 en volgende van het wetboek van burgerlijke rechtspleging, wel de rechtspleging vereenvoudigden zoodat ondermeer de voorschriften van artikelen 77 en volgende van hetzelfde wetboek niet dienden nageleefd, doch dat artikel 75 hetwelk de aanstelling van pleitbezorger voorziet, wel van toepassing bleef ; (Braas : Précis de procédure civile bl. 440 ; Garsonnet et Cezar-Bru : Précis de procédure civile N° 649) ; dat het K.B. van 30 Maart 1936 dus geen invloed op dit vraagstuk heeft gehad ;

Overwegende dat men de ambtsbediening van den pleitbezorger bij eene vordering tot ontzetting van de ouderlijke macht als niet verplicht hoeft te aanzien, evenals tal van Fransche rechterlijke beslissingen het doen, en dit niettegenstaande de Belgische wet, niet zooals de Fransche wet van 24 Juli 1889, eene bijzondere rechtspleging voor

de raadkamer, afwijkende van het gemeen recht, instelt ;

Overwegende dat deze afwijking van de gewone regelen der rechtspleging het gevolg is van den bijzonderen aard van deze vordering ; dat immers de vordering tot ontzetting van de ouderlijke macht, geen zuiver burgerlijk geschil is, zooals men het meent te moeten afleiden uit het aandringen van den wetgever om deze vordering aan de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank te onderwerpen ; dat er spruit uit de voorbereidende werken der wet dat juist de burgerlijke rechter bevoegd werd verklaard omdat de vordering van samengestelden aard is, deelende zoowel van het strafrecht als van het burgerlijk recht ; dat men de bevoegdheid van den strafrechter nochtans heeft geweerd omdat de rechtbank ook geroepen was om den persoon aan te duiden die de ouders moest vervangen, waarvoor de strafrechtbank de noodige inlichtingsbronnen ontbeerde ; (Maus : Rapport à la chambre 1912 bl. 102 en 103) ; dat dat strafrechtelijk karakter zeer duidelijk uit de voorbereidende werken der wet spruit en namelijk uit het verslag van den Senaat : « la déchéance doit s'entendre de la privation d'un droit qu'on exerce ; c'est une mesure répressive » (Maus, bl. 66) ; dat geschiedkundig beschouwd de wet van 1912 alleen beoogt de leemten van het strafwetboek dienaangaande aan te vullen hetwelke reeds vroeger doch slechts voor weinige gevallen de ontzetting der ouderlijke macht voorzag en wel namelijk in artikelen 378 par. 2 en 383 par. 2, leemten die reeds vroeger door andere wetten waren aangevuld geworden, zooals door de wet van 16 Oogst 1887 en de wet van 28 Mei 1888 doch op onvoldoende wijze ; dat ook in dezen zin het Fransche Hof van verbreking bij arrest van 5 Mei 1902 (D.P. 1902.I.209) op zeer uitgewerkte besluiten van den procureur generaal Baudouin, die vooral de nadruk legden op het veelzijdig karakter dezer vordering, tot de niet verplichtheid van de ambtsbediening van den pleitbezorger besliste, zooals ook andere Fransche beslissingen ; (zie : Parijs, 11 Maart 1895 D.P. 1896 ; 11 Mei 1900, D.P. 1900.2.454 ; 11 Jan. 1901, D.P. 1901.2.370 ; Req. 2 Februari 1891, D.P. 1894.1.304 ; Angers 18 Maart 1891, D.P. 1892.2.57 ; met dissertation de M. Planiol note i ; civ. Boulogne 25 Januari 1901, D.P. 1902.2.457 ; met dissertation de Mr Perce(note 1-3 ; Nancy 2 Maart 1901, D.P. 1902.2.458) ;

Overwegende dat dus voor deze rechtbank de regelen geldig in zake strafvordering dienen toegepast voor zoover deze vordering eene bestraffing der ouders nastreeft zoodat deze zich luidens artikel 185 van het wetboek van strafvordering mogen maar niet moeten door een pleitbezorger doen tegenwoordigen ;

Overwegende dat dus het geding tegensprekelijk is ;

Overwegenden dat gedaagden bij monde van hun raadsman vragen vooraleer ten gronde te beslissen een aanvullend getuigenverhoor te bevelen ; dat deze vraag echter zonder nut is gezien uit den bundel genoegzaam spruit dat zoo gedaagden alle

bezorgdheid hebben voor hunne andere kinderen, zij hun kind Simone, dat een kind is van voor hun huwelijk, slecht behandelen en zeer dikwijls derwijze slaan dat het sporen ervan draagt of gekwetst is; dat zoo alle getuigen die dit bevestigen al niet even betrouwbaar zijn, er voldoende getuigen zijn, die dit wel zijn, en geen belang in zake hebben het tegendeel te verklaren, en de bewering alsof het kind Simone een slecht kind was, dat alleen door slagen in hare slechte neigingen kan beteugeld worden, te niet doen;

Overwegende dat de vordering dient ingewilligd zonder verder onderzoek;

Om deze redenen:

De rechtbank verklaart de echtgenooten Seghers-Meesschaert ontzet van de ouderlijke macht ten overstaan van hun kind Simone, geboren te Oostende den 18 Februari 1925; beveelt dat overeenkomstig artikel 5 van de wet van 12 Mei 1912 een familieraad zal bijeengeroepen worden die in het belang van het kind de persoon zal aanwijzen die de ouders zal vervangen in de rechten waarvan de rechtbank hen heeft uitgesloten en in de verplichtingen die daarmee in verband staan;

Veroordeelt verweerders hoofdelijk tot de kosten. Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

57

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

28 Januari 1938.

Voorzitter: M. Ulrix.

Rechters: MM. Van Caeneghem en Thoné.

Pleiters: Mters Driessen en Reinaards.

ONDERHOUDSGELD. — ART. 214 b. B. W. — TOEPASSELIJK IN GEVAL VAN FEITELIJKE SCHEIDING.

Artikel 214 b B. W. is van toepassing in geval de echtgenooten in feite gescheiden leven. Door de woorden «behoeften van het huishouden» door de wetgever gebruikt moet men verstaan alle levensbehoeften en noodwendigheden zonder acht te geven op het bestaan van eenig welkdanig gemeenschappelijk leven.

Schrayen t/ Hinoul.

Overwegende dat appellant besluit tot de hervorming van het bestreden vonnis waarbij geïntimeerde machtiging ontving om bij uitsluiting van haar man, appellant, voor een bedrag van 500 frank per maand de huur in ontvangst te nemen van een huis gelegen in de Vennestraat, 25, te Winterslag-Genk, ten einde te kunnen voorzien in de behoeften van haar huishouden en dit bij toepassing van art. 214b B. W.;

Overwegende dat blijkt uit de stukken des gedingen en de gegevens der zaak dat partijen sinds November 1932 in feite gescheiden leven, nadat voorheen op verscheidene reizen geïntimeerde het echtelijk dak verlaten had of had moeten verlaten, hiertoe gedwongen door het slecht gedrag of het

brutaal optreden van appellant, haar man, ten haren opzichte;

Overwegende dat het ter zake de rechtbank niet past een onderzoek in te stellen of te bevelen, ten einde te weten aan wiens fout de feitelijke scheiding moet geweten worden; dat overigens de wet van 20 Juli 1932 met het oog op een snelle afdoende rechtspleging aan te bevelen juist alle proceduurmoeilijkheden uitsluit; dat een onderzoek nopens de aangewende grieven het doel der wet zou ontzenuwen;

Overwegende dat het in den huidige stand der zaak voldoende vaststaat dat geïntimeerde niet beter verlangt dan het echtelijk leven met haar man, appellant, behoorlijk te mogen hernemen; dat ze dien wensch nog ter zitting bij monde van haar raadsman heeft uitgedrukt; dat appellant niet eens in beroep formeel akte vraagt dat hij het echtelijk leven wil hernemen en dat het aanbod dat hij voor den eersten rechter op het laatste oogenblik deed om terug met zijne vrouw te gaan leven als weinig ernstig voorkomt en gedaan werd met het uitsluitend doel de vordering van geïntimeerde te verlammen; dat hij in dat opzicht niet eens een ernstigen voetstap heeft aangewend en thans nog in gebreke blijft te bewijzen dat hij een behoorlijk huis zou kunnen verschaffen aan geïntimeerde;

Overwegende dat art. 214b, waarop de vordering van geïntimeerde gesteund is, van toepassing is «in casu» waar de partijen in feite gescheiden leven; dat men door de wetsbepoedingen — «behoeften van 't huishouden» — dient te verstaan; alle levensbehoeften of noodwendigheden zonder acht te geven op 't bestaan van eenig welkdanig gemeenschappelijk leven; dat de wettekst, die bevoegdheid verleent aan den rechter van 't laatste echtelijk domicilie, voldoende aanduidt dat zijne toepassing bijzonder beoogd wordt voor 't geval van feitelijke scheiding der echtelingen. (Zie: Trib. Civ. Mons, 25-2-1935, Pas. 1936 III 6, in nota aangehaalde rechtspraak en rechtsleer);

Overwegende dat ieder der partijen in de behoeften van dat huishouden moet tusschenkomen overeenkomstig en in evenredigheid met hare vermogens;

Overwegende dat — «in specie» — geïntimeerde geen persoonlijk fortuin heeft en gansch haar inkomen zich beperkt bij haar salaris van werkvrouw; dat zij bovendien nog zeer onregelmatig kan werken tengevolge van haren ziekelijken gezondheidstoestand, die niet betwist wordt, en voldoende spruit uit de aangebrachte attesten;

Overwegende weliswaar dat zoo appellant zekere lasten te dragen heeft hij toch niettemin een zeker jaarlijksch inkomen heeft van 12.000 frank, zijnde de kwestieuze huursom van het door hem verhuurde huis; dat hij niet betwist bovendien nog een zeker pensioen op te strijken zonder echter den aard, de natuur of het bedrag van dit laatste te willen aanduiden; dat hij eidelijk geen enkel bewijs bijbrengt als zoude hij onbekwaam zijn te werken en het te veronderstellen is dat zijn persoonlijke arbeid hem zekere winsten moet verschaffen; dat moest hij zich zonder reden van allen arbeid onthouden dit meer nog zijn slechten wil om in de be-

hoeften van geintimeerde tusschen te komen zou kenmerken;

Overwegende, dat dienvolgens de vordering van geintimeerde gegrond is en de eerste rechter hierover billijk en rechtmatig heeft geoordeeld;

Om deze redenen,

De Rechtbank, uitspraak doende in openbare zitting, alle tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het beroep en er op statueerend;

Bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellant in de kosten van hooger beroep.

58

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT (in beroep)

1 Juli 1938.

Voorzitter : Mr De Sloovere.

Rechters : MM. Reyckler en Delmotte.

Openb. Min. : M. Bohyn.

Pleiter : Mter D'Hoedt.

RECHTSPLEGING (IN STRAFZAKEN). — VERSTEKVONNIS. — VERZET. — NIET VERSCHIJNING. — BEROEP TEGEN BEIDE VONNISSEN.

Indien een betichte veroordeeld bij verstek, verzet aantekent na beteekening van het verstekvonnis en het verzet als ongedaan wordt verklaard, wegens niet verschijning, kan hij geen beroep tegen het eerste verstekvonnis wegens laattijdigheid aantekenen, doch wel tegen het tweede vonnis dat eveneens bij verstek moet worden aanzien indien het niet werd aangeteekend.

Op. Min. t/ Husson.

Gehoord het verslag gedaan door den heer voorzitter ;

Gehoord verdachte in zijn middelen van verdediging, voorgedragen door hem zelve en door Mr D'Hoedt, advocaat ;

Gehoord de conclusies van den heer Bohijn, Substituut-Prokureur des Konings ;

Overwegende dat het beroep regelmatig is in den vorm ;

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep.

Overwegende dat Husson op 19 Mei 1937 door den Politierechter te Eekloo bij verstek veroordeeld werd tot een geldboete van 15 frank, gebracht op 105 frank, wegens overtreding aan artikel 29, Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934, feit gepleegd den 21n Maart 1937 ;

Dat het vonnis hem werd beteekend op 11 Augustus 1937 ;

Dat hij in verzet kwam den 21n Augustus 1937, dus binnen den termijn door de wet bepaald, met dagvaarding voor de zitting der politierechtbank van 1n September 1937 ;

Dat hij op dezen datum niet verscheen voor den politierechter, die, op vordering van het Openbaar Ministerie, verklaarde dat het verzet als ongedaan moest worden beschouwd ;

Dat Husson op 9 Mei 1938 hooger beroep in-

stelde tegen de vonnissen tegen hem uitgesproken op 19e Mei en 1n September 1937 ;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie in het belang der wet concludeerende, beweert dat het bewijs niet werd geleverd dat Husson in de volstreckte onmogelijkheid was op eersten September te verschijnen ;

Dat bijgevolg het vonnis op 19en Mei uitgesproken, alle kracht van gewijsde bewaart, en het beroep tegen de vonnissen van 19en Mei en 1en September 1937, eerst ingesteld op 9en Mei 1938, laattijdig is, en diensvolgens niet ontvankelijk ;

Overwegende dat deze stelling gesteund is op het begrip dat het vonnis, op 1en September geveld bij niet verschijning van verzet, te zijnen opzichte op tegenspraak was, en de termijn van beroep dus inging vanaf den dag der uitspraak ;

Overwegende dat het beroep tegen het vonnis van 19en Mei 1937 zonder den minsten twijfel laattijdig is, vermits het ingesteld werd na 't verloop van den termijn gesteld door artikel 174 Wetboek van Strafvordering ;

Overwegende dat de Rechtbank echter de zienswijze van het Openbaar Ministerie niet kan bijtrekken voor wat het vonnis van den 1en September 1937 betreft ;

Dat gezegd vonnis immers bij verstek is, vermits verzet niet ter terechtzitting verscheen ;

Dat de termijn van beroep dus eerst inging nadat het was beteekend ; (Faustin Helie Instr. Crim. t. III n° 4427 Schuind, droit crim. t. I p. 567 n° 3 et 9) ;

Overwegende dat het vonnis van 1en September 1937 niet werd beteekend, en de termijn van beroep dus niet kan verlopen zijn, vermits hij zelfs nog niet is ingegaan ;

Dat de partij, die weet dat zij bij verstek werd veroordeeld, gerechtigd is onmiddellijk hooger beroep in te stellen, zonder te wachten tot wanneer het vonnis haar wordt beteekend ;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt :

1°) Dat het verzet, door Husson gedaan op 21en Augustus 1937, regelmatig was en ontvankelijk ;

2°) Dat het beroep ingesteld op 19en Mei 1938 tegen het vonnis van 19en Mei 1937 laattijdig is, en dus niet ontvankelijk ;

3°) Dat het beroep, op zelfden datum ingesteld tegen het vonnis van 1en September 1937, regelmatig is, en ontvankelijk ;

Overwegende dat het vonnis, dat het verzet afwijst, zich vereenzelvigt met het verstekvonnis ;

Dat onderhavig beroep voor gevolg heeft dat de Rechtbank deze zaak ten gronde en in haar geheel heeft te onderzoeken (Hof van Cassatie, 25 April 1927 pas. 1927.I.213) ;

Om deze redenen :

De Rechtbank :

Alle verdere of strijdige conclusies van de hand wijzende als ongegrond,

Recht doende op tegenspraak :

Verklaart het beroep ingesteld tegen het vonnis van 19en Mei laattijdig en diensvolgens niet ontvankelijk ;

Aanvaardt het beroep ingesteld tegen het vonnis van 1en September 1937 ;

Zegt dat het verzet, gedaan op 21en Augustus 1937, regelmatig was, en ontvangt het.

Ten gronde :

Overwegende dat ondanks den slechten wil die Husson voortdurend aan den dag heeft gelegd, en waaruit blijkt dat hij tracht door verjaring aan een mogelijke straf te ontsnappen, het nochtans billijk is hem de mogelijkheid te geven het bewijs te leveren dat geen auto hem toebehoorende, en de plaat 320940 dragende, op 21en Maart 1937 te Eekloo Balgerhoeke is voorbij gereden ;

Om deze redenen :

De Rechtbank :

Alvorens over den grond te beslissen :

Stelt de zaak uit op 8en Juli 1938 ;

Beveelt dat op dien datum Husson ter terechtzitting verschijne met de getuigen die zijne bewering kunnen staven ;

Beveelt daarenboven dat de verbalisanten Van den Berghe Léon en De Pessemier Michel, wachmeesters der Rijkswacht op gezegden datum voor de Rechtbank zullen verschijnen om als getuigen te worden onderhoord ;

Kosten voorbehouden.

59 RECHTBANK VAN KOOPHANDEL ANTWERPEN

22 Januari 1938.

Voorzitter : Mr E. Sasse.

Referendaris : Mr Verbraken.

Pl. : Mters R. Van de Vorst en A. Stellfeld.

FAILLISSEMENT. — NIEUWE FEITEN NA IN FAILLIETVERKLARING. — ZONDER GEVOLG.

Indien na eene in faillietverklaring er zich feiten voordoen van aard om den toestand van den gefailleerde gansch te veranderen zoodat hij niet meer in gebrek van betaling is en zijn krediet niet meer geschokt blijkt, moet deze omstandigheid niet in aanmerking worden genomen om den toestand van den gefailleerde te beoordeelen en dient de in faillietverklaring gehandhaafd.

Wolfs t/ Mter A. Stellfeld q.q.

Gezien de geregistreerde dagvaarding van 11 Januari 1938, strekkende tot het hooren zeggen voor recht dat de in faillietverklaring van aanlegger door vonnis van deze Rechtbank de dato 21 December 1937, opgehouden heeft en het geding schattend op meer dan 50.000 frank ;

Aangezien aanlegger in staat van failliet verklaard geweest is op zijne bekentenis ; dat tengevolge door het wegnemen door zijne echtgenoot van al het goed uit zijnen winkel en gansch het actief nl. ongeveer 60.000 frank in geld, hij niet bij machte was zijne schulden te betalen ; dat hij zich daardoor in gebrek van betaling bevond en dat zijn krediet geschokt was ;

Aangezien aanlegger en zijn curator die verklaard heeft zich aan de wijsheid der Rechtbank te gedragen — er over eens zijn dat na den datum der

faillietverklaring al de weggenomen goederen en het geld teruggevonden geweest zijn en dat het pas-sief onbeduidend is tegenover het actief ;

Aangezien zulks niet wegneemt dat volgens zijne eigene bekentenis, nog bevestigd door de bewoordingen der dagvaarding, aanlegger op den datum zijner faillietverklaring zijne betalingen gestaakt had en dat zijn krediet geschokt was ;

Aangezien de feiten die zich na den datum der faillietverklaring voorgedaan hebben niet in aanmerking mogen genomen worden om den toestand van den gefaalde op voormelden datum te beoordeelen (Brunet-Faillites et Banqueroutes n° 242) ;

Aangezien noch artikel 474 noch artikel 536 van het wetboek van Koophandel ten gunste van den eisch kunnen ingeroepen worden, daar eenerzijds aanleggers bekentenissen in strijd zijn met degene die door artikel 474 vereischt worden en aanlegger overigens geen uitstel tot betaling aangevraagd heeft, en anderzijds het hier niet om gaat een vonnis van afsluiting bij gebrek aan actief te doen intrekken zooals in artikel 536 voorzien wordt ;

Om deze redenen :

Melding makend dat de artikelen 2 en 37 der wet van 15 Juni 1938 in acht genomen geweest zijn ;

Gelet op het eenig artikel paragraaf VII van de wet van 25 Oktober 1919 ;

Wijst de Rechtbank aanlegger van zijnen eisch af en verwijst hem tot de gerechtskosten.

60

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

17 Maart 1938.

Voorzitter : M. J. Rayée.

Referendaris : M. W. Degrave.

KANSSPELEN. — PRONOSTIEKWEDSTRIJDEN. — VORDERINGEN DIE ER UIT VOORTSPRUITEN. — AARD. — BEVOEGDHEID.

Een onderneming van pronostiekwedstrijden en die met dit doel een blad uitgeeft, heeft een essentieel en uitsluitend winstgevend doel. Nochtans stelt zij handelingen die speculeeren op den hartstocht en derhalve daden van ongezonde speculatie die niet als handelsdaden kunnen worden aanzien.

De gedingen ingespannen tot uitvoering van een contract betreffende spel of weddenschap, behooren tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank.

Draps t/ Dubois & Cie.

Aangezien eischer de veroordeeling verzoekt van de verwerende vennootschap om hem 18.230 frank uit te betalen, om de hiernavermelde redenen : de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid «Dubois & C°» exploiteert een onderneming van pronostiekwedstrijden, en geeft met dat doel een blad uit onder den titel «The Belgian Gazette». Op 12en September 1936 had eischer, die meedeed aan een der wedstrijden, verschillende pronostiekbladen afgegeven bij den depothouder van de vennootschap te Brussel. Eén dezer bulletins, dragende

nummer 96.214, bevatte 13 juiste pronostieken en had moeten gerangschikt worden bij de eerste reeks der winnende bulletins ;

Edoch, toen de uitslagen van den wedstrijd werden bekend gemaakt kondigde de verwerende vennootschap aan, dat de prijzen toegekend aan de eerste reeks van de winnende bulletins, 36.460 frank bedroegen, en dat er in die reeks maar één winnaar voorkwam, de genaamde H. A.

Eischer protesteerde en beweerde dat hij insgelijks winnaar was, en samen met voornoemden H. A. de 36.460 frank moest deelen zoodat hij 18.230 frank had moeten opstrijken ;

Aangezien de verwerende vennootschap afstrijdt dat zij eischer eenig bedrag zou verschuldigd zijn als prijs behaald bij wedstrijd nummer 120 van den 12en September 1936 ; zij beweert dat eischer om zijn rechten op een prijs te zien gelden, zou moeten bewijzen dat hij zijn bulletin heeft afgegeven aan de vennootschap, of aan één van haar aangestelden, en dat dit bulletin 13 winnende pronostieken vermeldde ; nu, eischer brengt hoegenaamd geen bewijs in, en doet ook niet het minste aanbod van bewijs ; dat bovendien, in de onderstelling dat eischer zou bewijzen dat hij zijn winnend bulletin heeft afgegeven aan een aangestelde van de vennootschap — die het bulletin zou zoek gemaakt hebben, — deze laatste toch in artikel 3 uit het reglement voor den wedstrijd heeft bepaald dat zij niet aansprakelijk is voor haar agenten ;

Aangezien de consulaire rechtsmacht, krachtens de regelen op de bevoegdheid «ratione materiae» die de openbare orde raken, vooreerst hoeft na te gaan of de betwisting wel tot haar bevoegdheid behoort ;

Aangezien de verwerende vennootschap werd betrokken in haar hoedanigheid van handelaarster wegens daden die door eischer worden beschouwd als handelsdaden ;

Aangezien er dient op gewezen, dat de verwerende vennootschap ingeschreven is in het handelsregister onder nummer 2995 ; dat zij tot doel heeft opgegeven : « het uitbaten van publiciteit, het uitgeven en uitbaten van sport- en andere tijdschriften » ; dat zij in een latere aangifte om sommige bestanddeelen uit haar inschrijving te wijzigen, heeft verklaard dat haar handel bestaat uit « pronostiekinrichting » ;

Aangezien de verwerende vennootschap, feitelijk een organisatie uitbaat van pronostiekwedstrijden over voetbalmatchen ; het door haar uitgegeven blad « The Belgian Gazette » is een eerste bestanddeel uit die organisatie, want door dit orgaan wordt de klientele aangebracht, en wordt die klientele tevens de bons of deelnemingsbulletins bezorgd ; inderdaad de inhoud van het blad « The Belgian Gazette » bepaalt er zich toe : het reglement voor den wedstrijd op te geven, de prijzen aan te kondigen die worden uitgelooft aan de verschillende competities, en meegaande de bulletins te bezorgen die dienen ingevuld en afgescheurd door de pronostiekers ;

Aangezien de verwerende vennootschap in haar gewone hoedanigheid van uitgeefster zou kunnen beschouwd worden als handelaarster, vermits haar

krant geenszins van intellectueelen, politieken, economischen, letterkundigen of wetenschappelijken aard is, en dat het doel, door die publicatie nagejaagd, ineenloopt met dat van de inrichting der pronostiekwedstrijden, doel dat essentieel en uitsluitend winstgevend is ;

Aangezien het niet betwistbaar is dat de verwerende vennootschap een winstgevend doel nastreeft ; inderdaad, haar bruto-winst voor elken wedstrijd bedraagt aanzienlijke sommen, naar verhouding van den inzet, die van elken pronostiekinzender geëischt wordt per pronostiekblaadje ; de inzet voor elk pronostiekblaadje schommelt tusschen 5 en 30 frank ; het totaal van de inleggelden vormt een massa, waarvan twee-derde dient om de prijzen uit te loven, die onder de winnaars te verdeelen vallen, en het overige derde wordt toegekend aan de verwerende vennootschap voor haar onkosten en winst. Beschouwt men het beloop der prijzen die uitgelooft werden bij den 120en wedstrijd (12 September 1936), wedstrijd naar aanleiding waarvan het huidig geschil is opgerezen, dan bereikt het derde, welke de verwerende vennootschap werd toegekend voor haar onkosten en haar winst van één enkelen wedstrijd, 45.575 frank ; neemt men deze bruto-winst als een gemiddelde, dan beloopt de jaarlijksche bruto-winst, tegen 26 wedstrijden in het jaar, ongeveer 1.170.000 frank ;

Aangezien het winst-bejag bewezen is, dient er nagegaan of de verwerende vennootschap handelsdaden verricht door pronostieken te ontvangen, en zich op te werpen als de wederpartij van de pronostiekers ;

Aangezien het pronostikeeren een spel is van een bizonder slag, dat kan toegepast worden bij allerhande dingen, inzonderheid bij maatschappelijke, politieke of wereldsche gebeurtenissen en zelfs bij spelen, zooals paardenwedrennen, boks, voetbal, enz. ; dit pronostiekspel deelt niet noodzakelijkerwijze van den aard der dingen waarbij het wordt toegepast ; aldus kan er aan pronostiek gedaan worden op goed geluk af, wat doorgaans het geval is, zelfs bij lichamelijk of behendigheidsspel waarbij in het algemeen, het element «kans» niet gemeoid is ; dienvolgens zou de kanspronostiek een hazardspel kunnen zijn, en bijgevolg ongeoorloofd ;

Aangezien men gerust mag bevestigen, zonder te onderzoeken of de pronostieken die plaats hebben bij het voetbalspel kanspronostieken en bijgevolg ongeoorloofd zijn, dat handelingen die speculeeren op den hartstocht waardoor de pronostiekers aangezet worden om hun inzet te wagen op wisselvallige kansen, daden zijn van ongezonde speculatie en in alle geval geen handelsdaden zijn zooals ze door den wetgever werden vastgelegd in de nomenclatuur van de handelsdaden ; (Resteau, Sociétés commerciales, t. I n° 142 Edition 1933) ;

Aangezien de rechtspraak ten andere luidt, dat de gedingen ingesteld tot uitvoering van een contract betrekkelijk spel of weddenschap, behooren tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken, zelfs dan wanneer het spelen geldt die vallen in de bij artikel 1966 uit het burgerlijk wetboek voorziene uitzondering ; (Rép. prat. Droit belge V° Jeu n° 360) ;

Aangezien de consulaire rechtsmacht bijgevolg onbevoegd is om kennis te nemen van het huidig geschil ;

Om deze redenen :

De Rechtbank :

Beslissende op tegenspraak, alle verdere of strijdige conclusies van de hand wijzende, toepassing gedaan van artikel 2, 34, 37, 40, 41 en 46 van de wet van den 15en Juni 1935, verklaart zich onbevoegd ; laat partijen vrij zich te voorzien als naar recht ; verwijst eischer in de kosten.

61

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

26 April. 1938.

Voorzitter : M. Verschuren.

Referendaris : M. L. Thuysbaert.

Pl. : Mters Van Gerven q.q. en Van Baarle.

FALING. — BETALING INGEVOLGE AFSTAND VAN SCHULDVORDERING. — DATUM VAN STAKING DER BETALINGEN. — GELDIGHEID.

Een afstand van schuldvordering door een gefailleerde gedaan voor den datum van de staking der betalingen is geldig en derhalve kan de betaling gedaan ingevolge dezen afstand gedurende het verdacht tijdperk aan den nieuwen schuldeischer niet worden betwist vermits ze slechts de uitvoering is van de vroeger geldig gesloten overeenkomst.

In handelszaken mag de datum eener akte door alle rechtsmiddelen worden bewezen.

Van Gerven q.q. t/ N. V. Avanti.

Aangezien de vraag strekt ten einde : « gedaagde zich te zien en hooren veroordeelen, voor de redenen in de dagvaarding uiteengezet, om aan den aanlegger, in zijn hoedanigheid van curator van het faillissement van Constant De Vooght, voorheen ondernemer te Calloo, de som van 14.000 frank te betalen samen met de gerechtelijke intresten ; gedaagde, zich te hooren verwijzen in de proceskosten ; het vonnis uitvoerbaar te hooren verklaren bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borgtocht » ;

Aangezien de curator, tot staving van zijn eisch, aanvoert dat De Vooght Constant failliet verklaard werd den 2en Juni 1937 en den datum van de staking der betalingen bepaald op 2 December 1936 ;

Dat gedaagde eene som van 14.000 frank ontvangen heeft van wege het Ministerie van Landsverdediging, op 1 Februari 1937, ingevolge eene volmacht door gefailleerde ondertekend ; dat op grond van de wet op de faillissementen (art. 445), deze betaling van rechtswege nietig is ;

Aangezien het blijkt dat de betaling, waarvan de curator de geldigheid betwist, omdat ze geschiedde gedurende het verdacht tijdperk, slechts de uitvoering was van een overeenkomst gesloten vóór het verdacht tijdperk en, bijgevolg, van een regelmatig contract ;

Dat, inderdaad, de opdracht aan het Ministerie

van Landsverdediging om aan een derde-schuldeischer te betalen, door De Vooght gegeven werd op 30 October 1936, verscheidene weken vóór dat het verdacht tijdperk een aanvang heeft genomen en, dus, op een tijdstip waarop De Vooght over al zijn rechten, zonder eenige beperking, beschikte ; dat deze overeenkomst, derhalve, in alle opzichten, geldig is, zoodat de bepaling van art. 445 ter zake niet toepasselijk is (Fredericq, Belg. Hand. D. III, bl. 164, Nr 1173 ; R. v. K. Antw. 13 Nov. 1929, Rev. des Faill. 1930, bl. 267) ;

Aangezien de curator, wel is waar, aanvoert dat bedoelde schuldoverzetting hem niet kan tegengeworpen worden daar ze, niet geregistreerd zijnde, geen vasten datum heeft ;

Dat de curator, echter, uit het oog verliest dat de opdracht gegeven werd door een handelaar in het voordeel van een ander handelaar en naar aanleiding van een handelsschuld, zoodat art. 1328 van het B.W. ter zake niet toepasselijk is ; dat, immers, in handelszaken de datum eener akte door alle rechtsmiddelen mag bewezen worden (Gent, 28 Febr. 1912, Pas. 1912, III, 206 ; Hof v. Ber. Bruss. 23 Febr. 1903, Pas. 1903, II, 239) ;

Aangezien de oprechtheid van den datum der schuldoverzetting blijkt uit de overeenstemmende data van de tusschen partijen gevoerde briefwisseling alsmede uit het ontvangstbewijs van de door De Vooght gegeven volmacht en afgeleverd door den Dienst der Militaire Gebouwen ; dat uit deze samenhang van omstandigheden vermoedens voortvloeien die, naar den wensch van den wetgever, voldoende gewichtig, nauwkeurig en met elkander in overeenstemming zijn (B. W. art. 1353) om te besluiten tot de oprechtheid van den datum der schuldoverzetting ;

Om deze redenen :

De Rechtbank :

Gehoord ter zitting het verslag van den heer Verbeke, rechter-commissaris, alle tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart den eisch ongegrond ; dienvolgens wijst hem af ; legt de kosten ten laste van de massa.

62

VREDEGERECHT TE BORGERHOUT

25 Februari 1938.

Vrederechter : M. Vrints.

Pleiters : Mrs Erkens en Bernays.

RECHTSPLEGING IN BURGERLIJKE ZAKEN. — VERZAKING. — VORM. — BESLISSING AANGAANDE DE KOSTEN. — BEVOEGDHEID.

Een verzaking kan volgens artikel 402 van het wetboek van rechtspleging in burgerlijke zaken gebeuren door een exploit beteekend aan partijen door een deurwaarder of door een akte beteekend van pleitbezorger tot pleitbezorger.

Tengevolge van de beteekening komt de verzaking tot stand. Indien er betwisting is nopens de kosten moet deze betwisting beslecht worden door de Rechtbank voor dewelke het eerste geding ingeleid werd.

Een dagvaarding houdende verzaking aan een vroeger ingeleid geding moet niet beteekend zijn door aanlegger persoonlijk.

Van Oerle t/ Vermeiren.

Aangezien volgens artikel 402 van het wetboek van Burgerlijke Rechtspleging de verzaking aan een geding kan gebeuren en aangenomen worden door gewone akten, geteekend door de partijen of hunne volmachtenhouders en beteekend van avoué tot avoué;

Aangezien ter zake de aanlegger verklaarde in de dagvaarding te zijnen verzoeken beteekend op 31 Januari l.l., door het ambt van den heer Charles Mertens, deurwaarder te Antwerpen, dat hij verzaakt aan het geding door hem ingeleid op 22 November 1937, voor de Rechtbank van Eersten Aanleg te Antwerpen, door exploit van deurwaarder De Belder en verklaart er de kosten van te dragen;

Aangezien door de dagvaarding voor de Rechtbank van Eersten Aanleg de aanlegger dezelfde eisch inspande als degene welke hij thans voor ons inleedt;

Aangezien een verzaking volgens bovengemeld artikel 402 kan gebeuren, zoowel door een exploit beteekend aan partijen door een deurwaarder als door een akte beteekend van avoué tot avoué; dat tengevolge der beteekening de verzaking ontstaat, en indien er betwisting is nopens de kosten, deze door de Rechtbank voor dewelke het eerste geding ingeleid werd moeten beslecht worden;

Aangezien de dagvaarding om voor ons te verschijnen niet geteekend werd door aanlegger, maar dat sommige rechtsleer en rechtspraak aannemen, dat een exploit van deurwaarder, dat de verzaking bevat door den verzoeker zelf niet moet geteekend worden (zie namelijk: Garsonnet Tome V blz. 795).

Het overige zonder belang.

63 VREDEGERECHT TE DIKSMUIDE

11 Januari 1937.

Vrederechter: M. Jan Teugels.

Pleiters: Mrs Samyn en A. Feure.

BURGERLIJK RECHT. — LASTGEVING. — BEWIJS. — HUUROVEREENKOMST. — DUUR.

Een derde persoon met dewelke de lasthebber een overeenkomst heeft gesloten in naam van den lastgever, mag het mandaat bewijzen bij alle middelen van recht; dit moet des te meer worden aangenomen wanneer er spraak is van een stilzwijgend mandaat. Het is niet noodig om het bewijs eener huurovereenkomst in te brengen, een akte te onderteekenen in de voorwaarden voorzien door art. 1325 B. W.

Om een huurovereenkomst tot stand te doen komen is het niet noodzakelijk den duur der pacht te vermelden; in voorkomend geval wordt deze bepaald volgens het gebruik der plaats, n.l. één jaar voor de verhuring van huizen.

Ooghe en Cn t/ Degroote.

Aangezien de vraag ertoe strekt om voor recht te doen verklaren dat verweerder het huis toebehoorende aan eischers, sedert October 1937 bewoont zonder recht noch titel, diensvolgens de uitdrijving van verweerder te hooren bevelen;

Aangezien eischers beweren dat, in de huurovereenkomst gesloten tusschen Geldhof en verweerder (ingaande op 1 Oktober 1928, en eindigende op 30 September 1937), uitdrukkelijk bedongen is geworden dat de stilzwijgende voortzetting niet mocht ingeroepen worden op het einde van het 9de jaar; dat verweerder daarop antwoordt dat er geen spraak is van een stilzwijgende voortzetting maar wel van een gansch nieuwe huurovereenkomst gesloten tusschen verweerder en de mede-eigenaars van het huis (in onverdeeldheid door het afsterven van Geldhof);

Aangezien eischers nog beweren dat zelfs indien er een huurovereenkomst gesloten geweest is, de eerste eischeres als onverdeelde mede-eigenares geen huurkontraakt rechtsgeldig kon afsluiten, ingevolge art. 577bis B. W.;

Aangezien de familieleden van de Wwe Geldhof in onverdeeldheid zijn gebleven, dat zij wisten dat de moeder zich bezig hield met het beheer der goederen, dat zij zich niet verzet hebben tegen dit beheer, dat deze feiten wel bewijzen dat de eerste eischeres gehandeld heeft namens de medegerechtigden, krachtens hun stilzwijgende toestemming en mandaat;

Aangezien de eerste eischeres de pachtsommen in ontvangst nam en dat zij er kwijting van gaf, dat de briefwisseling met haar gevoerd werd, dat de uit te voeren werken door haar besteld en op haar last uitgevoerd werden, dat zij haar dus wel alleen onledig gehouden heeft met het beheer van het onroerend goed; dat de eischers een onderscheid maken tusschen het feit van een pacht som te ontvangen en het feit van een pacht overeenkomst af te sluiten, maar dat nochtans al deze feiten daden van beheer uitmaken wanneer de duur van de pacht geen 9 jaar overtreft. (De page II, n° 17);

Aangezien Geldhof E. den 27 April 1937 (volgens de briefwisseling) van Congo teruggekeerd is, dat hij op de hoogte was van al hetgeen het huis aanbelangde, vermits zijne moeder het inzicht had de reis naar Diksmuide te doen, om met hem het huis te bezichtigen, ofwel hem rechtstreeks te sturen om het huis af te zien (zie briefwisseling), dat Geldhof nooit protest aangeteekend heeft tegen de daden van beheer zijner moeder (in April-Mei-Juni als wanneer de nieuwe huurovereenkomst van Maart dagteekent), dat hij dus zijne stilzwijgende toestemming gegeven heeft; dat hij slechts van gedacht veranderd is in Juli (brief van opzeg 26 Juli), als wanneer nieuwe omstandigheden in zijn leven zich voorgedaan hebben, maar wanneer het te laat was;

Aangezien de eischers opwerpen dat het mandaat (daar het hier gaat om eene zaak van meer dan 150 fr.), volgens de bewijsmiddelen voorzien in art. 1341 en volgende van het B.W. moet bewezen worden;

Aangezien een derde persoon met dewelke de lasthebber een overeenkomst gesloten heeft in

naam van den lastgever, het mandaat door alle middelen van recht mag bewijzen onder zekere voorwaarden, dat dit des te meer moet aangenomen worden, wanneer er spraak is van een stilzwijgend mandaat (zie Depage : dr. civ., III, 642, 643, 644. Verbr., 11 November 1892, Pas. 1898, I, 10.), dat negatieve feiten en houdingen evenals positieve feiten en houdingen door vermoedens kunnen bewezen worden (Depage : De la preuve par présomption);

Dat uit gewichtige en overeenstemmende vermoedens af te leiden valt dat de Wwe Geldhof in naam en voor rekening van al de mede-eigenaars gehandeld heeft;

Aangezien eischers nog beweren dat er geen nieuwe overeenkomst tot stand gekomen is;

Aangezien uit de briefwisseling spruit (brief van 30 Maart 1937 door de eerste eisчерes geschreven, en antwoord van verweerder op 6 April 1937) dat een akkoord gesloten is geweest nopens de hernieuwing van pacht vanaf 1 Oktober 1937;

Aangezien eischers opwerpen dat verweerder in zijn schrijven van 30 Maart 1937 gezegd had « ik ben bereid met het einde mijner huurovereenkomst de nieuwe pacht te teekenen » dat uit het feit dat de eerste eisчерes daarop niet heeft geantwoord eischers afleiden dat de eerste eisчерes daarmee niet t'akkoord was;

Aangezien geen verwarring mag gedaan worden tusschen de overeenkomst en het bewijs der overeenkomst, (negotium-instrumentum), dat wanneer verweerder van het teekenen van de nieuwe pacht spreekt hij het bewijs voor oogen heeft, (instrumentum : voorwaarde van art. 1325, enz.) dat het ontegensprekelijk is dat het akkoord van den wil der partijen (consensus) vroeger geschied is (brief van 30 Oktober 1937 en 6 April 1937);

Aangezien het niet noodig was om het bewijs van deze overeenkomst in te brengen, een akte te onder-teekenen in de voorwaarden voorzien door art. 1325, dat een huurovereenkomst mag bewezen worden door een gewone briefwisseling (Rép. Prat., Bail, 20, Brugge 10 November 1909, Pas. 1910, III 80.— Beltjens art. 1715 n° 4. — Depage, III, blz. 738), dat in onderhavig geval het bewijs in de briefwisseling te vinden was en het overbodig was zich tot een ander middel te beroepen;

Aangezien eischers nog beweren dat het onmogelijk is dat er een overeenkomst ontstaan is daar een hoofdbestanddeel van het kontrakt (duur) ontbreekt;

Aangezien, om een huurovereenkomst tot stand te doen komen, het niet noodzakelijk is den duur der pacht te vermelden (Beltjens art. 1715-16 n° 24-26, en volgende, art. 1736, n° 1 en volgende), dat in voorkomend geval de duur der pacht volgens het gebruik der plaats bepaald is (Beltjens art. 1736, n° 14, Verbr. 14 Februari 1881, Pas. 1881, I, 97, en.), dat in ons land de duur van de pacht der huizen op één jaar vastgesteld is (Beltjens, art. 1736, n° 2), dat voor wat Diksmuide betreft de huizen moeten beschouwd worden als verpacht voor één jaar (Manuel de droit du Locataire et du Propriétaire door Gaston Bergé, blz. 114);

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, tegensprekelijk recht doende verklaren de twee zaken ingeleid door de twee dagvaarding en samen gevoegd, verklaren de vraag van de eischers als niet gegrond en wijzen de eischers van hun eisch af, zeggen dat er een nieuwe huurovereenkomst gesloten geweest is tusschen partijen vanaf 1 Oktober 1937 en dat de duur van de pacht één jaar bedraagt.

64

WERKRECHTERSRAAD VAN BRUSSEL

Kamer voor bedienden. — 1 Maart 1938.

Voorzitter : M. Marlier.

Jur. Bijz. : M. W. Verougstraete.

Pl. : Aanlegger in persoon t/ Mr Auerbach.

I. TAALGEBRUIK IN GERECHTSZAKEN. — WET VAN 15 JUNI 1935. — ART. 64. — STRENGE INTERPRETATIE.

II. HANDELSREIZIGER. — COMMISSIE.

I. *Bij gebrek aan een regelmatige vraag van taalverandering moet de rechtspleging voortgezet worden in de taal der inleidende dagvaarding. De uitzondering van art. 64 die aan de advocaten toelaat in het Fransch te pleiten in de zaken waarvan de rechtspleging Nederlandsch is, moet eng geïnterpreteerd worden, en mag niet uitgebreid worden tot mondelinge besluiten die een tegeneisch indienen.*

II. *Het recht op commissie voor de zaken die rechtstreeks door de firma met de cliënteel van den handelsreiziger gedaan worden, spruit uit een algemeene bepaling der wet; het bewijs van de uitzonderingen aan dezen regel moet aangebracht worden door den werkgever.*

Willeman t/ Cliquet.

Gezien het proces-verbaal van niet verzoening in dato van 6 Januari 1938;

Gezien de inleidende dagvaarding in dato van 10 Januari 1938;

Aangezien den aanlegger persoonlijk verschijnende, verkozen heeft in zijne gezegden en verklaringen de Fransche taal te gebruiken, dat zijnerzijds de verweerder verschijnt bij lasthebber Mr. Auerbach, dewelke verklaart de Fransche taal te willen gebruiken, dat ingevolge artikel 64 der wet van 15 Juni 1935, hem zulks toegestaan moet worden, doch uitsluitend voor zijn pleidooi;

Dat inderdaad, bij gebrek aan eene vraag van taalverandering, ingediend door den verweerder in de vormen welke voorgeschreven zijn door artikel 4 § 2 van voornoemde wet, de rechtspleging moet voortgezet worden in de taal der inleidende dagvaarding;

Aangezien de eisch strekt tot betaling van eene som van 336,45 fr. voor commissieloon, maar aanlegger den eisch terugbrengt op 294,95 fr., daar in het eerst aangevraagde cijfer zeker saldo begrepen is dat hij beweert hem verschuldigd te zijn voor betaalde verlofdagen;

Aangezien verweerder aanneemt dat gezegd com-

missie-bedrag berekend is volgens de tusschen partijen overeengekomen maatstaf, op zekere leveringen gedaan in November 1935 en Januari 1936 aan den heer Rochus Thys te Genk (Limburg), maar tegenwerpt dat aanlegger geen recht heeft op commissie daar de bestellingen niet door hem verwezenlijkt werden, en aanlegger geen voorbehouden cliënteel of gebied toegewezen was;

Aangezien een briefwisseling tusschen partijen gevoerd in Februari 1935, dus vóór de betwiste bestellingen, desaanstaande vaststelt dat aanlegger een eigen gebied en een eigen cliënteel bewerken moest, doch dat verweerder zich het recht voorbehield andere reizigers te zenden in de huizen die niet bezocht werden door aanlegger, of bij personen die aan aanlegger geen aankopen meer zouden gedaan hebben sedert meer dan zes maanden;

Aangezien blijkt uit een verklaring van den heer Rochus Thijs dat voor de betwiste bestellingen hij het bezoek had ontvangen van aanlegger, die hem zoo de firma leerde kennen van verweerder, dat naar de termen van den brief van 16 Februari 1935 deze cliënt dus moest beschouwd worden als voorbehouden aan aanlegger;

Dat overeenkomstig artikel 23 der wet van 7 Augustus 1922 het gevraagde commissieloon dus verschuldigd is;

Dat inderdaad niet uit het oog moet verloren worden dat gezegd artikel een algemeenen regel vaststelt ten voordeele van de handelsreizigers, aan wie de opdracht werd gegeven een bepaalde cliënteel te bezoeken, dat elke uitzondering op dezen regel alleen mag aangenomen worden indien de werkgever, in dezen eischer in zijne exceptie, er het volledig en formeel bewijs van levert dat het recht van den handelsreiziger door de overeenkomst werd uitgesloten;

Aangezien verweerder een tegeneisch indient, strekkende tot terugbetaling van eene som van 208,40 fr., welke bij vergissing zou betaald geweest zijn aan den aanlegger voor betaalde verlofdagen;

Aangezien deze eisch niet onderworpen werd aan voorafgaandelijke verzoening en dus overeenkomstig artikel 55 van de wet van 9 Juli 1926 niet rechtstreeks voor de bevoegde kamer van den Werkrechtsheraad mocht ingediend worden;

Aangezien zelfs, indien volgens een nieuwe en betwistbare rechtspraak, de voorafgaandelijke verzoening alleen vereischt was voor den hoofdeisch, de tegeneisch van verweerder voor een tweede reden onontvankelijk zou zijn, daar hij ingeleid werd door mondelinge besluiten genomen in de Fransche taal;

Dat inderdaad overeenkomstig artikel 37 der wet van 15 Juni 1935, de tusschenvorderingen ingeleid en vervolgd moeten worden in de taal gebruikt voor de rechtspleging der hoofdzaak;

Dat artikel 64 derzelfde wet een enge uitlegging vereischt en enkel een uitzondering voor de pleidooien voorziet, doch niet voor besluiten, zelfs als deze mondeling zijn (Handelsrechtbank Antwerpen, 27 September 1935 — R. W. 1935, kol. 119) dat deze uitzondering dus nog veel minder zou kunnen toegepast worden op de akten vermeld in artikel 37

voornoemd, namelijk op de inleidende akte van een tegeneisch;

Dat dus de besluiten van verweerder ingevolge artikel 40 derzelfde wet moeten nietig verklaard worden, en dus ook voor deze reden den tegeneisch onontvankelijk is.

Om deze redenen :

De Werkrechtsheraad, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Gezien artikelen 4, 30, 37, 30 en 64 van de wet van 15 Juni 1935, veroordeelt verweerder te betalen aan aanlegger de som van 294,95 frank voor saldo van commissieloon, met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Verklaart onontvankelijk de besluiten van verweerder, strekkende tot terugbetaling van eene som van 208,40 fr.

INGEZONDEN BIJDAGEN

VERKRACHTING VAN ART. 54 WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSPLEGING DOOR HET BEHEER VAN FINANTIEN

Art. 54 wb. burgerl. rechtspl. art. 37 Knb 30 Maart 1936 luidt: «Alle exploten en alle andere rechtsplegingsakten, inbegrepen de vonnissen, expedities, kopijen en uitreksels, zijn vrijgesteld van het zegelrecht en ontslagen van registrering, onder voorbehoud dat registreerbaar blijven, volgens de gewone beginnelen, gezegde akten en vonnissen, indien ze titel eener overeenkomst vormen, door zichzelf aan registratie-recht in een vastgestelden termijn onderworpen. Er wordt geen ander griffierecht geheven dan een rolrecht van 10 fr. bij het inleiden der zaak, alsook desgevallen het gewoon expeditierecht».

Het departement van finantiën heeft er niets beters op gevonden dan eigenmachtig dit koninklijk besluit ongedaan te maken, voor wat beteekenings- en uitvoeringsakten betreft, alhoewel klaarblijkelijk het koninklijk besluit van 30 Maart 1936 ook hierop toepasselijk is. De tekst zelve der wet en de voorbereidende werken laten hierover geen twijfel bestaan.

Het ministerieel besluit N° 49777 van 26 April 1938, verschenen in het «Bulletin de la Fédération des Huisiers» N° 9 van 1 Juni 1938, luidt als volgt:

«Proceduur in de vrederechten, wanneer het bedrag van den hoofdeisch den laatsten aanleg niet overtreft. Accoord met het departement van Rechtswegen heb ik besloten dat de exploten, die beteekening van vonnissen inhouden, inbegrepen de beteekening der verstekvonnissen en deze die voorafgaandelijk uitvoeringsbevel inhouden, onderworpen zijn aan het gemeen recht op fiscaal gebied, en op zegel moeten gemaakt worden en geregistreerd. Hetzelfde geldt de uitvoeringsakten (beslag, arrest, uitvoerend beslag, proces-verbaal van nietsbevinding, verkoop, enz.).

Niettegenstaande de klaarblijkelijke onwettelijkheid van dit ministerieel besluit dat heel de wetgeving om een goedkoopere proceduur in kleine zaken te verwezenlijken te niet doet, wordt dit koninklijk besluit door een groot deel der deurwaarders nageleefd, dit, naar ze verklaren, om geldboeten te vermijden.

Het bulletin der deurwaarders federatie geeft trouwens aan zijn leden den raad dit ministerieel besluit in te volgen. Het drukt zich uit als volgt: «De wettelijk-

heid van deze beslissing is betwistbaar. Ze is het ongelukkig en nadeelig gevolg van verwonderingwekkende stappen door een confrater op eigen initiatief gedaan en zonder eenige raadpleging van het federatief comité. Nochtans, na rijpelijk overleg, voor redenen van practischen aard en opportuniteit raden wij de deurwaarders aan zich zonder betwisting bij de ministerieele beslissing neer te leggen.

«Geteekend A. Nueman.

Het is te betreuren dat het federatief comité tot zulke beslissing is gekomen en niet onmiddellijk krachtdadig verzet heeft aangeteekend tegen de onwettelijke ministerieele beslissing. Een groot deel der deurwaarders houdt zich ten andere aan de wettelijkheid en blijft art. 47 Knb. 30 Maart 1936 toepassen.

Het is dan ook wenschelijk krachtdadig tegen de verkrachting der wet door het beheer van Finantiën in te gaan om eenige eenheid in de proceduurskosten te verkrijgen.

Zulke willekeurige regeling der gerechtskosten werkt ten andere nadeelig voor het prestige van het Gerecht, en is niet van aard om het gerechtelijk vervolgen van kleine geschillen te bevorderen.

De rechtszoekenden vragen zich terecht af waarom ze voor de beteekening van een vonnis, onder de 1000 frank, bij eenen deurwaarder slechts 18 tot 30 frs. moeten betalen, en bij een anderen 50 tot 60 frs.

Een uitvoering voor kleine bedragen, die op insolventie van den schuldenaar stuit, wordt weer, zooals voor de Koninklijke besluiten van 13 Januari 1935 en 30 Maart 1936, ruineus voor den schuldeischer.

G. EILERS

Vlaamsch Pleitgenootschap der Balie te Brussel. — Plechtige openingszitting van Zaterdag 29 Oktober 1938.

Na de wel geslaagde plechtige opening der Vlaamsche Conferentie te Gent, kende ook het Vlaamsch Pleitgenootschap der Balie te Brussel een schitterenden bijval.

Haar sympathieke voorzitter Mr Gerard Romsée en het bestuur moeten zich volledig voldaan achten.

Het is ons niet mogelijk al de personaliteiten op te noemen welke er aan gehouden hadden door hunne aanwezigheid de opening op te luisteren, in de statige zaal van het Hof van verbreking. Zaten vooraan :

De heer Pholien, Minister van Justitie ;

De heeren Ministers Marck en Balthazar en de heer Staatsminister Jaspar, Mr Devèze, stafhouder, de heer graaf de Lichtervelde, Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep, de heer Hayoit de Thermicourt, Prokureur-Generaal, de heer Van de Kelder, voorzitter van het Krijgshof, talrijke raadsheeren, de heer Voorzitter en Prokureur des Konings bij de Rechtbank van eersten aanleg, de heer Voorzitter en Hoofdreferendaris der rechtbank van Koophandel, talrijke magistraten, de heer De Veen, eerste voorzitter van het Rekenhof, Mr Van Leynseele, voorzitter van het Verbond der Belgische Advokaten, de afgevaardigden der Zustersconferenties en menigvuldige vooraanstaande personaliteiten waaronder de heeren F. Collin, Goris, enz.

* * *

Na de vergadering geopend te hebben, verontschuldigt de heer voorzitter Mr Romsée, de eerste Voorzitter van het Hof van verbreking, wegens gezondheidsredenen weerhouden. Hij sprak daarna den welkomsgroet uit. Hij onderlijnde de stijgende belangstelling voor de werking van het Vlaamsch Pleitgenootschap welke het gevolg is van de gewijzigde toestanden in ons rechtsleven.

Hij brengt hulde aan Minister Marck, verslaggever van de wet op de vervlaamsching van het Gerecht. Deze wet is de hoeksteen voor vruchtbaar Vlaamsch rechtsleven, hetwelk cultureel en volksopbeurend moet zijn.

Hij huldigt ook diegenen die het Pleitgenootschap stichtten en zijn prachtige reeks oud-voorzitters.

Mr Romsée richt zich verder tot de jongeren en vertrouwt op hunne medewerking. Allen hooren thuis in het Pleitgenootschap.

Een jaarlijksche prijs van welsprekendheid, « de prijs Meester Theelen » wordt dit jaar ingericht.

Sprekende over de toekomst heeft het Pleitgenootschap van nu af spreekbeurten vastgelegd : van Prof. Vermeylen en Van Overbeke, Prof. Meyers uit Leiden en Prof. van Ginneken uit Nijmegen.

Meester Romsée wordt warm toegejuicht.

Meester Geeraerts krijgt het woord om de openingsrede uit te spreken over den « Lof der onpartijdigheid ».

Meester Geeraerts spreekt eene zeer doordachte, met talrijke citaten geïllustreerde rede uit.

Na onderzocht te hebben wat de mensch is, en verder ontleedt te hebben wat cultuur en vrijheid beteekent, maakt Meester Geeraerts den lof van Erasmus welke niet alleen aan het toppunt stond van de geestrijken van zijn tijd, maar die als het schoonste voorbeeld van onpartijdigheid kan worden aangewezen. Erasmus is nog aktueel. Het werk van Duhamel zal hem goed aan 't hart doen.

Meester Geeraerts onderzoekt op eigenaardige wijze waaraan zekere humor niet ontbreekt, of filosofen, theologen, geschiedschrijvers, moralisten, wetenschapsmensen, onpartijdig zijn en besluit dat zij niet onpartijdig zijn.

Zoo komt spreker tot de taak der rechters, die hunne kennissen zoo breed mogelijk moeten uitbreiden maar die de waarborg moeten hebben dat, door zich volkomen onafhankelijk te toonen tegenover de heerschers, zij door deze niet kunnen getroffen worden.

Deze enkele woorden zijn slechts een vluchtige samenvatting van deze redevoering welke schittert van geest.

Het Rechtskundig Weekblad hoopt in de gelegenheid te zijn deze rede in een der volgende nummers te publiceren.

Deze rede werd door een langdurig applaus begroet.

* * *

Meester Romsée wenscht spreker geluk om zijn voortreffelijke en veelzijdige belichte redevoering. Hij verzoekt den heer stafhouder het woord te willen nemen.

* * *

De heer stafhouder Meester Devèze spreekt in eene welsprekende redevoering de kritiek uit, en dankt het Vlaamsch Pleitengenootschap.

Wij laten den tekst volgen van deze rede, welke geestdriftig werd onthaald.

Mijn Waarde Confrater,

Naar uw zoo doordachte, zoo diep bestudeerde en ook zoo welsprekende redevoering heb ik met evenveel aandacht als belangstelling geluisterd.

Op meesterlijke wijze hebt u ons de hinderpalen aangetoond, die de menschelijke natuur beletten zich tot de ware en algeheele onpartijdigheid te verheffen. Ook hebt gij ons onderwezen over de middelen waardoor wij, in de mate van het mogelijke, die hinderpalen zullen weten te overbruggen. Wanneer wij, door een ernstig gewetensonderzoek over onze onpartijdigheid, tot de kentenissen onzer zonden zullen gekomen zijn, zullen de voorbeelden ons door u voor oogen gesteld, ons tot bekeering aansporen. Op dit gebied hebt gij er voor gezorgd Erasmus niet te veronachtzamen.

Er bestaat wel niemand onder ons die uit zulk onderwijs geen haat kan vinden. Terecht hebt gij gewezen op de intellectueelen, de wijsgeeren, de godgeleerden, de geschiedschrijvers, de moralisten, de literatoren en de wetenschapsmensen, die zeldzaam en moeilijk tot dit hoog ideaal kunnen geraken. Met welk medelijden moeten wij dan denken aan onszelve, advocaten, jongere en oudere, oudere zelfs meer dan jongere, die dagelijks, door beroep en vocatie, voor een der strijders in den rechterlijken kamp partij moeten kiezen — wij die zijne thesis trachten te staven, zijn stoffelijke en moreele belangen pogen te verdedigen, met al onze krachten, al onze overtuiging, met hardnekkigheid en zelfs dikwijls met drift? Om iedereen onder ons tegen elke overdrijving te beschermen, komt uwe goede en vrome les hier opperbest te pas: zij zal ons voorzeker aansporen nooit «le tour nécessaire» te vergeten rond al de omstandigheden, van welken aard zij ook wezen, die beide tegenstrevers in het strijdpark naar voren hebben gebracht, met het oog op de mogelijkheid van beter wederzijdsch begrip, en misschien wel, door tusschenkomst der raadsheeren, tot vereffening en verzoening.

Aldus is het mij toegelaten, niet alleen mijne gelukwensen uit te drukken, maar mij persoonlijk ook bij den Lof der onpartijdigheid aan te sluiten. Is het den Stafhouder toegelaten zich, op dit oogenblik, zijne plaats in de politieke wereld te herinneren? Alleenlijk zal het zijn om des te hartelijker te wenschen dat in dit midden ook

— hoe zeer verwijderd van deze vriendelijke vergadering! — uw Lof zou binnendringen en er gehoor zou vinden: deze wensch is gerechtvaardigd niet alleen door het belang der groote nationale eischen, maar door de toekomst zelve van ons Vaderland, dat voor onwrikbaren plicht heeft aan al zijne zonen dezelfde liefde te betuigen en dezelfde rechtvaardigheid te schenken.

Niettegenstaande dit zult u misschien goedkeuren, en zelfs met eene bijzondere onpartijdigheid aannemen, dat ik mij richt tot de jeugd die hier tegenwoordig is om aan uw Lof, in het rijk van gedachte, gevoel en geweten, eenige woorden bij te voegen over de gevaren der overdrijving.

Eerst en bovenal, zoo wil ik prediken, weest verdraagzaam! Aanvaardt dat iedereen eveneens overtuigd weze van zijne waardigheid zooals gij het zijt van de uwe, en dat uwe tegenstrevers niet door lage drijfveeren en verachtelijke inzichten zijn bezielde. Hebt eerbied voor alle eerlijke levensbegrippen, en wacht u diegenen te verachten, die op dit gebied uwe overtuiging niet aankleven. Erkent aan allen, zonder onderscheid, de vrijheden en de rechten door u zoo krachtig geëischt voor u zelve.

Maar eens dit klaar gezegd en goed begrepen, verwar niet onpartijdigheid met «scepticisme». Wanneer gij uwe plaats moet kiezen, zij het nooit «au-dessus de la mêlée» in dit soort van paradijs waarin zekere hoogmoeden hun toevlucht nemen. De vooruitgang der menschheid eischt sterke overtuigingen, vurige geestdriften, edele zelfopofferingen, die dikwijls tegen elkander zullen botsen, maar die «dans leur mêlée» gedurig nieuwe en betere tijden bereiden. In dit heilig gevecht, jongelingen der intellectuele klasse, moogt gij niet, moogt gij nooit u «neutraal» verklaren. En gaarne zou ik aan het woord herinneren waardoor Meester Henri Jaspar, destijds jeugdige spreker in de Jonge Balie, zijne redevoering sloot — herinnering aan den ouden tijd: «Des illusions, nous en avons certes; nous ne l'ignorons pas. Mais vivent les illusions, si c'est d'elles que jaillissent les grands enthousiasmes, si c'est par elles que se font les grandes œuvres!»

Voorzeker die meditatie, welke ik u voorstel, mijne jonge confraters, zal u niet beletten, integendeel zij zal u aansporen te zamen met uw Stafhouder, den spreker eens te meer uwe bewondering te betuigen voor zijn prachtigen Lof der Onpartijdigheid!

Mijnheer de Voorzitter,

Aan de Vlaamsche Jonge Balie ben ik mijnen besten dank verschuldigd. Voor de groote diensten, ter zake der beroepsvoorbereiding der jonge advocaten, aan geheel de Orde bewezen; voor de school tot vorming van Vlaamsche intellectueelen en rechtsgeleerden in ons midden gesticht, en waarvan wij heden een zoo heerlijk voorbeeld hebben toegejuicht. Voor de gevoelens van vriendschap en broederlijkheid te Brussel tus-

schen Fransch- en Vlaamschsprekende advokaten zoo zorgvuldig beschermd en ontwikkeld, zodat in ons Paleis geen onderscheid bestaat en nooit geen taaloneenigheid zal ontstaan. In het kort gezegd, voor al het Goede tot heden verriicht, en voor al het Betere dat wij, in de toekomst, te zamen zullen weten tot stand brengen.

Het is met die vaste overtuiging dat de Stafhouder, voor de grootsche toekomst van uw genootschap en het geluk van al uwe welgemeende ondernemingen, uit ganscher harte, u zijne vriendelijke medewerking belooft, en u verzoekt zijne vurige wenschen te aanvaarden.

Meester Romsée dankt den heer Stafhouder zeer hartelijk om zijn waardeerende woorden.

Het weze me toegelaten, voegt hij er bij : « U persoonlijk en den raad van discipline te danken voor de gevoelens van daadwerkelijke sympathie welke het Pleitgenootschap heeft mogen ondervinden ».

* * *

Na deze plechtigheid werden de genoodigden door het Paleis geleid, en op eene receptie vergast.

Door een nieuw initiatief, dat voorzeker nog zal worden gevolgd, was bij middel van weelderige platen, de groote vlakte voor de rechtbank van koophandel, in een keurig salon herschapen, alwaar de Voorzitter der Conferentie zijn zeer talrijke genoodigden ontving.

* * *

's Avonds vergaderde de meeste der vermelde personaliteiten en talrijke confraters, waaronder menige dames in de salons van het Restaurant « Savoy ». Na een uitgelezen feestmaal volgden schitterde spreekbeurten elkander op.

Voorzitter Romsée wist tegenover elk zijner genoodigden het gepaste woord te vinden.

De heer Minister van Rechtswege Pholiën, sprak een zeer uiterst gelukke tafelrede uit.

Getrouw aan zijn gewoonte vergastte ons de heer Prokureur-Generaal Hayoit de Termicourt op een diep doordachte rede.

Vervolgens hoorden wij Meester De Keersmaecker als vertegenwoordiger van den heer Stafhouder en den raad van orde, den heer Prokureur des Konings Ganshof van der Meersch, Meester Van Leynseele, voorzitter van den Bond der Belgische Advokaten, Meester Thevenet, voorzitter van de Fransche Conferentie, den vertegenwoordiger van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden en Rechtskundig Weekblad, Meester Varendonck in naam der Zuster-Conferenties.

Een genoeglijke atmosfeer bleef heerschen tot lang na het feestmaal.

Eens te meer feliciteeren wij van harte Meester Romsée en het Bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap om het zoo wel gelukken der feestelijkheden, wat het beste voor het volgende jaar doet vermoeden.

VLAAMSCH CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Als inzet van hare werking voor het jaar 1938-1939 hield de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen op Vrijdag, 28 October, haar eerste gewone vergadering.

Als eerste spreker voerde de voorzitter van het jaar 1937-1938, Mter J. Strijckers het woord. Hij bedankte de leden der conferentie, inzonderheid de jongeren, die hem bij de werking der conferentie hadden bijgestaan en stelde zijn opvolger Mr I. Van den Brande voor als de buitengewoon actieve secretaris der conferentie van vóór enkele jaren, en als een man van vasthoudendheid aan zijn principen.

Hierop had de bestuursoverdracht plaats.

Mter I. Van den Brande verleende na een korte inleiding het woord aan Mter H. Jacob. Deze had als onderwerp gekozen : « De verplichte verzekering van auto-rijtuigen ».

Na gewezen te hebben op het dubbele probleem dat deze verzekering stelt, nl. dat van de aansprakelijkheid en van het dekken der aansprakelijkheid door de verzekering, behandelde hij de verplichte verzekering in het buitenland, inzonderheid in de Vereenigde Staten van Amerika, in Engeland en in Zwitserland.

Vervolgens besprak spreker de ontwerpen die in België aan het huidig wetsontwerp van de raad van wetgeving zijn voorafgegaan, nl. het ontwerp Hanquet en het ontwerp Sinzot.

Van het tegenwoordig ontwerp werden de voornaamste aspecten behandeld : rijbewijs niet afhankelijk gesteld van examen, maar van een goed verleden als autobestuurder ; verplichting tot verzekering opgelegd aan den houder van de nummerplaat.

Het bedrag dezer verzekering is onbeperkt voor de schade aan personen en gaat tot maximum fr. 500.000 voor de stoffelijke schade, wat in feite eveneens met een onbeperkt bedrag mag gelijkgesteld worden.

Het ontwerp voorziet de verplichting van de verzekerde tot het tusschenkomen in een zekere mate, nl. tot maximum fr. 5.000 in de door de maatschappij eventueel te verrichten uitkeeringen. Geen oorzaak van verval der verzekering zal door de maatschappij tegenover het slachtoffer mogen ingeroepen worden. Wat betreft de rechtstreeksche vordering van het slachtoffer tegen de maatschappij, en de gevolgen der bekentenis van schuld door den autovoerder, werd in de door de commissie voorziene oplossingen reeds achterhaald door de verdergaande voorstellen van de Koninklijke commissaris Van Dievoet.

In een korte bespreking van het ontwerp wees spreker onder meer op het voor juristen belangrijke gevolg, dat de beoordeeling van auto-ongevallen aan de strafrechtpleging zal onttrokken worden, wat de nadeelen van een al te snelle behandeling voor deze rechtbanken zal voorkomen. Hij legde verder den nadruk op de noodzakelijkheid de van elkaar verschillende statuten van autocars, camions, personenautos, na het in voege treden van het nieuw statuut te unifieeren in een enkel statuut.

Mter Herman Jacob oogstte met zijn heldere en substantieele uiteenzetting een warm succes.

Vervolgens kwam aan het woord Mter Herman De Jongh, lid van den tuchtraad, die de heer stafhouder Mter Stuyck, door ongesteldheid verhinderd, verving.

Hij wenschte namens de heer stafhouder het vorig bestuur en zijn voorzitter Mter Strijckers geluk met zijn werking, inzonderheid met het initiatief van de wedstrijd in welsprekendheid. Hij drukte het voornemen van den heer stafhouder uit, de wedstrijd dit jaar bij te wonen.

Na een kort dankwoord van de voorzitter werd de vergadering gegeven.

CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE KORTRIJK

Plechtige Openingszitting op Zaterdag, 12 November a.s.

De Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk, zal de jaarlijksche plechtige openingszitting voor 1938-1939 houden in de advocatenzaal, ten Gerechtshove, op Zaterdag, 12 November 1938, om 15.30 ure stipt.

Dagorde :

Openingsrede door Meester Louis Desmet, voorzitter ; Redevoering door Meester Joseph Vandermeersch : over « Herinneringen na 15 jaar balie » ; Kritiek door Meester Karel Van Tyghem, stafhouder der Balie.

Na de plechtige openingszitting feestmaal in « Het Grand Hotel » ten 20 ure.

De kosten voor deelname aan het feestmaal bedragen 100 fr., wijnen inbegrepen.

Voor deelname gelieve men ten laatste op 9 November te verwittigen en de bijdrage te storten op post-check 4317.86 van den schatbewaarder Meester Julien Mayeur, Beheerstraat, Kortrijk.

TAALONKRUID.

Hebben voor gevolg. — Hebben ten gevolge.

En dat de rechtsvorderingen tusschen dezelfde partijen gevoerd werden. — ...uitgeoefend werden (B. W. 1428). *De instantie* (l'instance). — *Het geding* (B. W. 1447).

Indien zij worden ten uitvoer gelegd. — In drie woorden : ten uitvoer leggen. In één woord : tenuitvoerlegging.

Voor wat aangaat den eisch. — Wat aangaat.

De artikelen bij afname aangerekend worden. — Afname wordt niet opgegeven in Van Dale, Koenen ; wel afnemings.

Voor zooveel ze. — En tant que : Gallas, Peeters : in zoover, voor zoover (als).

Mits afgifte van den stempel. — Mits is vooral voegwoord : pourvu que. Mits de stempel afgegeven wordt of tegen afgifte van den stempel.

Maatschappij in gezamenlijken naam. — Société en nom collectif. Vennootschap onder een gemeenschappelijke naam of onder een firma (Bellefroid, Van Grieken). Van Dale geeft : *vennootschap onder een firma*. Id. Gallas.

Van den eisch afwijzen. — Débouter de la demande : den eisch afwijzen (Van Grieken), *eischer zijn vordering ontzeggen* (Bellefroid).

Honorarissen. — Honorario, bezoldiging, eereloon.

De wet over het tarief. — De wet op...

En zoodus rechtskracht zouden... — En aldus rechtskracht zouden... «Aldus» is een versterking van «dus». Zoodus : niet in Van Dale, Koenen, Gallas.

Een uitzondering aan. — Exception à uitzondering op.

Missing.. — Gewoon gebr. in Z. N. Ned. : dwaling, vergissing. B. W. gebruikt doorgaans dwaling, 1109, enz., soms : vergissing 1327. Par erreur : bij vergissing, 1376.

De wet dewelke voor doel had. — Dewelke is verouderd (Peeters) : welke voor doel hebben : gallicisme : avoir pour but. Een doel hebben : de wet welke tot doel had.

De geding beslissende eed. — Le serment litisdécisoire. Beslissende eed. (Bellefroid, Van Dale, B. W. 1357).

Door geregistreerd exploit. — Bij geregistreerd exploit.

De eisch tot herleiding op 1000 frank. — Herleiden beteekent tot een anderen vorm terugbrengen ; b.v. munten herleiden d.i. hun waarde in een andere munt uitdrukken.

Réduire beteekent : 1) herleiden ; 2) verminderen.

De eisch tot vermindering.

Onderhoudspersioen. — Pension alimentaire (B. W. 205). *Uitkeering tot onderhoud.*

Rekenschap zal moeten gehouden worden met het feit. —

In het Nederlandsch zegt men : rekening houden met iets : in aanmerking nemen.

Rekenschap geven, vragen van iets : verantwoording, opheldering. Hier dus : rekening zal moeten gehouden worden met het feit.

Niet van aard zijn de vrouw van haar recht van onderhoudsgeld te berooven. — Volgens De Boeck, Nederlandsch taaleigen, is de wending « van aard om », die in Vlaanderen gebezigd wordt, onbekend in het Ndl.

Etre de nature à : niet van dien aard zijn dat zij de vrouw van haar recht op uitkeering tot onderhoud berooven.

In begrip. — En principe, in principe, principieel.

In geval dit meisje ziekelijk is. — Ingeval (in één woord : au cas où) *dit meisje ziekelijk is. In geval van... : en cas de...*

Dat eischer dus in den last van opvoeding van dit kind niet meer moet instaan. — Ergens voor instaan : zich aansprakelijk ervoor stellen (Van Dale) *dat eischer dus voor de opvoeding van dit kind niet meer moet zorgen.*

De samenwoonst. — Cohabitation : de samenwoning (B. W. 181). Woonst is Znd voor woning.

Beslagbaar. — Saisissable vatbaar voor beslag (B. W. 1293).

Beslagname. — Niet te vinden in Van Dale, Koenen, Bellefroid, Van Grieken. Wel inbeslagneming, beslag.

In uitvoering van het vonnis. — Ter uitvoering van het vonnis.

De kosten van beide aanleggen. — Aanleg heeft geen meervoud (Van Dale, Koenen) ; *de kosten van de twee gedingen.*

De kwestige sommen. — De sommen in kwestie, waarvan sprake.

In geval dat een dergelijke tegenbrief ontdekt werd. — Ingeval een dergelijke tegenbrief ontdekt werd.

30 jaar heeft om haar rechten te vrijwaren. — Vrijwaren beteekent iemand tegen iets waarborgen, ergens voor behoeden (Van Dale), *garantir* (B. W. 872, enz.).

Om haar rechten te handhaven.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!**

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen, A. Somville, best.